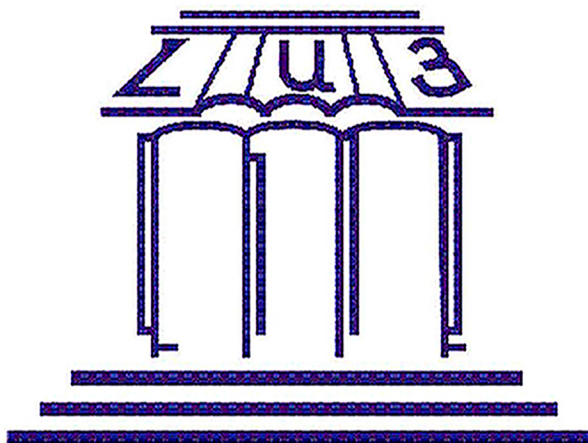

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

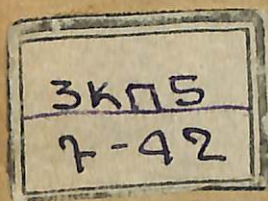
Adapt — remix, transform, and build upon the material

9207

92

Ս Ի Ն Ա

Կ Ո Ւ Ս Ա Շ Խ Ա Տ Ա Ն Ք Ը
Բ Բ Ի Գ Ա Դ Ո Ւ Ս

1932

Պ Ե Տ Զ Բ Ա Տ
Ց Ե Բ Ե Վ Ա Ն

3K05
7-42

Ա. ԴԵՏԻՆԱ

24 SEP 2006

21 DEC 2009

ԿՈՒՍ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ
ԲՐԻԳԱԴՈՒՄ

Թարգմ. ԹՈՒՐՇԱՆ
Խմբագր. Ա. ԱՄԻՐԽԱՆՅԱՆ

91181

Խմբ. Ա. Զեյնեդյան

ԳԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՂԱՆ 1932

2 APR 2013

9207

Պետրոսի տպարան
Քլավիր № 7426 (բ)
Հրատարակ. № 2147
Տիրած 3000
Պատվեր № 1107

Սրբազրեցին՝ Ա. Թովմազյան Ե. Հարությունյան

Հանձնված է արտադրություն 31 մարտի 1932 թ.
Ստորագրված է տպելու « 7 » մայիսի 1932 թ.

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Կուսմասնաժողովի աշխատանքի հիմնական ծանուցությունը ձեռնարկության ստորին ողակը փոխադրելը, կուսակցական ուժերի ճիշտ դասավորումը, կուսակցության նոր կազմերի հայտնաբերումը, ուղերադրելը և կոնկրետ գեղատարածք, հարգածաշնորհության գեղատարածք, տեխնիկայի տիրապետումը—սրանք են կուսմասնաժողովի աշխատանքի վերահսկողության հիմնական հարցերը սոցիալիզմի առաջին և նկարագրվողին և առաջի ինդիկներին համեմատությունը:

Ամբողջ կուսմասնաժողովի աշխատանքի արդյունքի փոխադրման անհրաժեշտությունը գեղական ձեռնարկության ամենատարածքին ողակը—արտադրության բրիգադը—ներկայումս մեր կուսակցության համար միանգամայն պարզ է:

Համկ(բ) կենտկոմի 1931 թ. մարտի 21-ին արդ հարցի մասին արած պարզ վորոշումից հետո, այլևս վոր վոր չի կատարում, վոր նման կազմակերպչական վերահսկողության արդեն հասունացել է:

Այն ինչ, աշխատանքի արդ նոր ձևերին անցնելը մեր մի շարք կուսբիջներում և կազմակերպություններում անխույսատրելի կերպով թույլ ու դանդաղ է ընթանում:

Կարմրադրոշ «Բայլեիկ» կաշկործարանն առաջին շարքերումն և գտնվում խորհրդային Բելոռուսիայի այն ձեռնարկությունների, վորոնք վերջին ժամանակներս, սխտեմատիկորեն, յուրաքանչյուր յեռամտային գերակատարում են իրենց արդժինայանի առաջադրանքները:

Բելոռուսիայի խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության խոշորագույն գործարաններից մեկի՝ «Բայլեիկ» կաշկործարանի կուսակցական փորձը—փայլուն աղացույց է այն բանի, վոր կուսկազմակերպությունը, գլխավորելով արտադրության մեջ բայլեիկյան տեղերի պայքարը, կարողացել և գրա հիման վրա խոշորագույն հաջողություններ ձեռք բերել իր արդժինայանի կատարման համար մղված պայքարում:

Այդպիսի պայմաններում վերահսկողությունը գործնականում իրականացնելու հարցը խոշոր նշանակություն է ստանում:

Ինչեք Դեռինայի—«Բայլեիկ» կաշկործարանի կուսակցական փորձը—բոլորովին արժեքն այն է, վոր այդ գրեթե ձեռնարկված գործարի չէ բերված կարմրադրոշ «Բայլեիկ» կաշկործարանի կուսմասնաժողովի աշխատանքների վերահսկողության հարուստ փորձը, այն աշխատանքների, վոր նա անց է կացրել ադելի քան մի տարի առաջ:

Սխալ կլինեք պնդել, թե «Բայլեիկ» գործարանում անցկացված աշխատանքի վերահսկողությունն այլևս կարիք չի գտնում մասնակի ճշգրտումների, ուղղումների և այլն:

Ընդհանրապես, ինքը հեղինակը մատնանշում է գործարանի կուսակցականության աշխատանքների մի շարք պակասությունները:

«Բայլչեիկ» գործարանում աշխատանքները վերակառուցված են հասկապես այն ուղղությամբ, ինչ ուղղություն պահանջում է ուսկոնստրուկտիվ շրջանն իր լարված բայլչեիկյան տեմպերով:

Բրոշյուրը կոգնի մեր բոլոր կուսակցականություններին՝ հաշիվ առնելու կուսամասայական աշխատանքների վերակառուցման առաջնությունը, կոգնի նրանց իրենց մոտ աշխատանքն ավելի վստահ ու արագ վերակառուցելու և կհնչտացնի աշխատանքի նոր ձևերին անցնելը:

ԲԵԼՈՒՈՒՍԻԱՅԻ ԿԿ (Բ) ԿԵՆՏԿՈՄԻ ԳՍՐՏՈՒՂԱՐ Կ. ԳԵՅ

ՆԵՐՍԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հետո՝ ցարիզմի կողմից հարստահարված Բելոռուսիայում, նախկին մասնավոր անայնագործական փոքրիկ գործարաններից առաջ յեկավ «Բայլչեիկ» խոշորագույն կաշեգործարանը—բարձր տեխնիկական սարքավորումով, արտադրության պրոցեսներին և աշխատանքի պայմաններին խոշոր բարելավումով:

«Բայլչեիկ» գործարանը հիմնականում աճեց չորս փոքրիկ կաշեգործարաններից:

Այդ գործարանները Մինսկի մի շարք այլ անայնագործական ձեռնարկների հետ միասին տարեկան արտադրում էին 33 հազար կաշի—330 հազար ուսկուլ արժողությամբ:

1924 թվից բոլոր կաշեգործարաններն արմատապես վերասարքավորվեցին և առաջին անգամ յենթարկվեցին մասնադիտացման:

Առաջին գործարանն սկսեց մշակել բացառապես ձիու կաշի, յերկրորդը՝ խրոմ ու շեվրետ, իսկ յերրորդը՝ կիսայեփ կաշի:

Գործարանների տեխնիկական վերասարքավորումը մի քանի անգամ բարձրացրեց նրանց արտադրական ունակությունը և աշխատանքի արտադրողականությունը:

Գործարանները 330 հազար ուսկուլ փոխարեն՝ 1924—25 թ. տվին 1.800 հազար ուսկուլ ընդհանուր արտադրանք, այսինքն 6 անգամ ավելի:

Ըստ վորում բանվորների քանակը նույնիսկ կրճատված էր և կադմուս էր 333 մարդ, անցյալում դրադված 370 մարդու փոխարեն: 1924 թվից, տարեց—տարի, սկսում է գործարանների սնչեղ աճը:

1926 թվին այդ բոլոր առանձին գործարանները կենտրոնացվում են մի նոր շենքի մեջ: Գործարանը կառուցում է իր սեփական կենտրոնական շոգեուժ կայանը, նյութեղենի և հումքի պահեստները, լաբորատորիան և մեխանիկական—նորոգման արհեստանոցը: Սարքավորվում է ողափախման կատարելագործված սխեմա, լողարան և հատուկեղենը փոխելու սենյակներ բանվորների համար:

1927 թ. հոկտեմբերին բոլոր գործարանները միանալով՝ կադմում են «Բայլչեիկ» միասնական գործարանը:

Գործարանը 1930 թվի հունվարին, տվին կատարելագործված տեխնիկական սարքավորման և աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման նվաճումների հիման վրա, անցնում է 7-ժամյա բանվորական օրվա:

7-ժամյա բանվորական օրվան անցնելը խանդավառություն նոր առաջ բերեց բանվորության մեջ, վորոնք վոչ միայն պահպանեցին 8-ժամյա բանվորական օրվա աշխատանքի արտադրողականությունը, այլ նույն իսկ բարձրացրին:

«Հայար» 7-ժամյա բանվորական օրվա անցումով և պատրաստ

հնդամյակի համար պայքարելու, մենք հայաբաբաժնի ենք, վոր 7-ամյա բանվորական արվան անցնելու մոմենտից՝ 10% -ով աճելուց-նում ենք նորմաները»¹⁾

Գործարանի բանվորական մաստան 7-ամյա բանվորական որվան անցնելը գիմավորեց նորմաների պահպանման և տեղադրել մագաչափ անգամ չիջնելու պարտավորություններով և հարվածային բերդազ-նաքի կոչերով:

Աշխատանքի ուժեղ տեղադրել ապահովման համար, գործարանը 1930 թ. հոկտեմբերին անցավ անընդհատ բանվորական շարժվա-նուն այլ 1930 թվին գործարանը վերջնականապես խրոմ արտադրե-լու դործում և տեխնիկական սարքավորման հետագա բարելավման հիման վրա՝ 1931 թ. համար հետ հորիզոնի մոտի արտադրելու ծրագիրը:

Արտագրած խրոմ կաշու ֆանակով գործարանն այժմ հարկադարձին Լիբիայի մեջ յերթող տեղն է բռնում:

Գործարանի զորագացման նման հաջող ընթացքը հանդիսանում է կուսակցության գլխավոր գծի հետևողական գործադրման անմիջա-կան արդյունքը, վոր իրականացվում է ՀամԿ(բ)ի Կենտկոմի լենինյան դեկավորությունը՝ անողոր պայքար մղելով տվյալ ետապում գլխավոր վտանգ հանդիսացող ալ ոպորտունիզմի և ճախի ոպորտունիզմի ու դեպի թերություններն հանդես յեկող ամեն տեսակ հաշվողականության դեմ:

Գործարանի ուժեղ ծավալումը հանդիսանում է կուսակցության կողմից ճշտորեն գործադրվող լենինյան ազդային քաղաքականության արդյունքը, վորը ուղղված է ամեն կերպ ոժանդակելու տնտեսապես աճելի հետամանը հանրապետություններին Որհնդային Միության յեղադրական հանրապետություններին կողմից:

«Բայլենիկ» գործարանի բանվորական կոլեկտիվը, իր գործարանի ամերի քան տարւ տարւա գոյություն ընթացքում, հոկտեմբերյան հե-ղափոխության նվաճումների ամրացման և հետագա զարգացման հե-րոսական պայքարում քիչ փառավոր էջեր չի բաց արել:

Գործարանն իր աճման պրոցեսում ներգրավել է վորքիկ ձեռնար-կություններից խոշոր արտադրության դպրոց չանցկացած բանվորնե-րին, ինչպես և տնայնագործներին, վորոնք անխուսափելիորեն իրենց հետ գործարան էլին բերում մանր-բուրժուական արամադրություններ, վորոնք չէին կարող չանցնել գործարանի կուսակցական կուսակցության հե-տաման շարքերը, ուր տեղի յեն ունեցել թե արոցկիստական տա-տանումներ և թե ալ ոպորտունիստական պրակտիկայի գեղեր:

Բայց ամեն անգամ հաղթանակել և բանվորական ստող միջուկը, վորը բերել է կազմակերպությանը կուսակցության ճիշտ ծանաղար-հին: Աշխատելով աղապին բարդ կազմավորման պայմաններում, (46% հրեաներ, 45% բելուսներ, 3% յեհներ,) անցկացնելով կուսակցու-թյան արդյունք քաղաքականությունը, կուսակցական կուսակցությանը սուր պայքար է մղել ինչպես հակաանմիտականության յերևույթներին, նույնպես և հրեական շովինիզմին դեմ:

Գործարանի բանվորական կոլեկտիվն իր կազմում դանադան չե-

տեր ունի: Հին բանվորները (մինչ-հեղափոխական արտադրական ստա-մով) կազմում են 30%, 5 տարուց ալելի արտադրական ստաժ ունե-յող բանվորները—40%, իսկ մնացած 30% բանվորությունը գործա-րան է յեկել վերջին տարւա ընթացքում: Բանվորուհիներն ամբողջ կուլեկտիվի 25%—են կազմում:

Յերտուտարդ բանվորական կադրերի այսպիսի դուայի չերաի և հին արտադրական բանվորների պատկանելի քանակի առհայտությունը ամբողջ սրությամբ անհրաժեշտություն ստեղծեց աշխատանքն աշ-պես դնելու, վորպեսզի «առաջադր չերտեր յետամնաց չերտերին սո-վորեցեն սոցիալիստական ձևով աշխատելը»²⁾

Կուսակցության գլխավոր գծի իրականացման գործնական պայ-քարում ներգրավելու և կուսամաստայական աշխատանք անցկացնելու հիման վրա՝ կուսակցութը գործարանի բանվորական մասսաներին լե-նինիզմի վողով, դաստիարակելու գործում մեծ աշխատանք է տարել:

Կարելի չէ ասել, վոր գործարանը վոչ միայն հում կաշուց խրոմ է պատրաստել, այլև կիսաանյապարհ-կիսաբանվորներից անեղուն յայլլենիներ է վերամշակել ու կոփել:

Գործարանն իր այլ «արտադրանքով» ստաջ քաշման միջոցով, յայն մատակարարել է Բելուսիայի թե կուսակցական, թե պրոֆ-միութենական և թե տնտեսական կազմակերպությունները: Շուտ հիմ-նաքներին և կազմակերպություններին պատասխանատու պոստներում «Բայլենիկ»-ի աշխատողներն են դառնում: Միայն վերջին տարւա ըն-թացքում գործարանն ստաջ է քաշել և ուսման ուղարկել 112 բանվոր-ներ:

Գործարանի անցած ուղին թեթեւ հաղթանակների ուղի չի յեղել, այլ ծանր, բայց միաժամանակ պայքարի ուրախ ուղի՝ աճման մեծա-գույն դժվարությունների դեմ, վոր բանվորական մասսաները հող-թանարել են իրենց խանդավառությամբ և հեղափոխական գիտակցու-թյամբ:

Այլ պայքարն ունեցել է վոչ միայն փայլուն հաղթանակներ, այլ յերբեմն կրել է նաև կարճատև ծանր պարտություններ:

Բայց կուսակցիկտիվը, ժամանակավոր պարտությունների պատ-ճառով, չի կորցրել իր համարը դեպի բանվոր դասակարգի գործի վերջնական հաղթանակը: Յուր պարտություններից նա դուսեր է վեր-ցրել, սովորել է նրանց վրա է միշտ իր հետևից և տարել գործարանի բանվորական մասսաների լավագույն հատվածը:

Կուսակցիկտիվն իր աշխատանքի ընթացքում միշտ առաջնորդվել է Լենինի այն նախադրուշացումով, թե՛ «ով վախենում է սոցիալիզմի կոռուցման դժվարություններից, ով վախ է դրում նրանից, ով ընկ-նում է հուսահատություն կամ փոքրոգի մոլորվածության մեջ, նա սո-ցիալիստ չէ»:

Գործարան յերկու տարի ստաջ, հերոսական պայքարի համար՝ ԲՍՈՀ Կենտգործկամի կողմից պարգևատրվեց աշխատանքի կարմիր դրոշի չառնչանով:

1929/30 թվի սկզբում, հնդամյակի յերկրորդ տարւա, ոպորտուն-նիստական գերադաժության պատճառով, գործարանը հանձնվեց իր

¹⁾ Առաջին իրոմի ցնի բանվորների սոցիալիստական պարտավորությունից:

²⁾ Կապանովի—հաղեհաու գեկուցում ՀամԿ(բ)ի 10-րդ համագումարին:

դերձերն առաջին 5 ամիսներին (1929 թ. հոկտեմբեր-1930 թ. փետրվար) ամօթալի կերպով չկատարելով իր արտֆինանսը, խոչոր առկոսի խոտան (բրակ) տալով: Գործարանը բառի բուն իմաստով փչացնում եւ կաշվի համբը:

Գործարանի առաջ իր ամբողջ արտֆյամբ կանգնած եւ աշխատանքի կարմիր դրոշից գործարանի բանվորութեան աջ պարմանքից ու փառքից-գրկվելու սպանալիքը: Բայց բանվորական կոլեկտիվը, կուսկաղմակերպութեան ղեկավարութեամբ, մոբիլիզացիայի յենթարկեց, ամսե-ամիս գերակատարեց արդֆինանսի առաջադրանքը:

1929/30 թ. յերկրորդ կիսամյակի ծրագիրը հաջող ավարտելով և Թինսկի Հոկտեմբերյան ուսյոնի հարվածայիններին կոնֆերենցիայից 1000 ուրբով պարգևատրելով, գործարանի բանվորական մասսաներն էլ ավելի մեծ յետանդով ձեռնարկեցին կուսակցութեան և կատարութեան պլանային առաջադրանքները հարվածային յետամոյակում կատարելու գործը, (1930 թ. հոկտեմբեր-դեկտեմբեր):

Յույց տալով բայլչեկկյան պայքարի ոգինկներ, վորոնք ապահովեցին հարվածային կվարտալի արտֆինանսի գերակատարումն իր բուրք բանակական և վորակական ցուցանիշներով, գործարանն արտֆինանսներին լավագույն կատարման համար, բերուուսիական կոնկուրսում հաղթանակող դուրս յեկավ և ստացավ Բերուուսիայի պրոֆմիութեաների կենտրոնական խորհրդի անվան փոխանցիկ դրոշյ, ինչպես և կաշեգործների միութեան հինգ հազար ուրբու առաջին պրեմիան:

Վերջին տարվա ընթացքում գործարանի անցած ուղին (1930 թ. մարտ ամսում գործարանին անմիջականորեն սպանացող սև տախտակից մինչև 1931 թ. հունվար ամսին աշխատանքի կարմիր դրոշ ստանալը) լավագույն ազացույցն և այն բանի, վոր կուսակցութեան զլխամարդ զմի իրականացման շուրջը մասսաներին ճիշտ մոբիլիզացիայի յենթարկելու ղեկավարում, բանվորական մասսան ամբողջութեամբ, և հատկապես նրա լավագույն մար-հարվածայինները միշտ պատրաստ են պայքարելու օոցիալիզմի համար:

Բեռյուրը նպատակ ունի, վորմի փոխանակութեան կարգով, մյուս գործարաններին հետ փախանակել պայքարի այն ձևերն ու մեթոդները, վորոնք գործադրվել են «Բայլչեկի» գործարանում և վորոնք ապահովել են գործարանի ղեկավարութեան, բանվորական մասսաների հակայական ենտուզիզմն ու ստեղծագործական եներգիայի թափը գլխավորելու ճիշտ ուղղութեան տարու հնարավորութեանը:

1. ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԿՈՒՍԿԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գործարանի կուսկաղմակերպութեանը ստեղծվել է 1921 թ. սկզբին. այն ժամանակ նա բաղկացած եւ 3 կուսանդամից, վորոնք զրաից ևյին յեկել:

Գործարանի կաղմակերպման պայքարի պրոցեսում՝ կուսկաղմակերպութեանը առ 1923 թիվն անեց մինչև 30 մարդ:

Կուսակցութեան ամսան մեջ արմատական բեկում առաջ յեկավ 1929 թ. մարտից հետո: Առաջին լենինյան կոչին կուսակցութեան մեջ

մասն մաս հարյուր բանվոր և կուսկաղմակերպութեանը արգեն իր շարքերում հաշվում եւ 160 անդամ:

1927 թվին կաղմակերպութեանը վերակառուցվեց ցեխային բջիլներին և կաղմակերպեց գործարանային կուսկոլեկտիվ:

Իր գոյութեան տասնամյակին՝ կուսկոլեկտիվն իր շարքերում ունեւ 253 կուսանդամ, կաղմակերպված 5 ցեխային բջիլների մեջ: Կուս անդամների քանակը գործարանում կաղմում է 31%, իսկ բանվորների շարքերում՝ 20%:

Կուսկաղմակերպութեան հետ զուգընթաց և նրա անմիջական ղեկավարութեամբ՝ գործարանում աճել և նաև կոմյերիտական կաղմակերպութեանը: Կոմյերիտական կոլեկտիվն իր շարքերում հաշվում է 120 անդամ (գործարանի բանվոր յերիտասարդութեան 90,3%), վորոնք կաղմակերպված են 4 ցեխային բջիլներում:

Ըստ կուս. ստաժի՝ կաղմակերպութեան մեջ կան—3,6% կոմունիստներ՝ 1917-19 թվերից, 5,4% 1919-21 թ. թ. ստաժով, 13% 1921-25 թ. թ. ստաժով, 21,1 % , 1925-28 թ. թ. ստաժով, 6,3 % . 1929-թվից, 20,2%՝ 1930 թվից և 30% թեկնածուներ: Ըստ արտագրական ստաժի 60% (135 մարդ) զազգյահի բանվորներ-մինչ-հեղափոխական արտադրական ստաժով, իսկ զազգյահի բանվորների բնգ-հանուր առկուր կուսկաղմակերպութեան մեջ հասնում է 96%-ի (213 մարդ):

Այդ հանգամանքը դարդ խոսում է այն մասին, թե ում հաշվին և ամել կուսկաղմակերպութեանը:

1931 թ. ապրիլին, գործարանի կուսկոլեկտիվի գոյութեան տասնամյա հորելյանի օրը, կուսակցութեան մեջ մասն 47 մարդ, վորոնցից 72% հինգ տարուց ավելի արտադրական ստաժով:

Գործարանի բանվորական կոլեկտիվը ջոկել և ընտրել է իր միջավայրից բանվոր դատակարգի գործին ամենից շատ նվիրված, ամենից անհեղձ ու կոմիված լավագույն զավակներին և ուղարկել Լենինի կուսակցութեան շարքերը:

Դրանով իսկ գործարանի բանվորական մասսան ուժեղացրել է իր կուսակցութեանը, վորովհետև պրոլետարիատի կուսակցութեան, նրա աֆանդարդի ուժը կայանում է նրանում, վորքանով նա ճիշտ շարքերն է բնգգրկում պրոլետարիատի լավագույն մարդկանց» (Ստալին):

Բանվորական մասսան իր գործարանային կաղմակերպութեանը իրաք զարմրել և բանվոր դատակարգի լավագույն տարրերի հավաքատեղը» (Ստալին):

Բանվորական կոլեկտիվն, իր կուսկաղմակերպութեան ղեկավարութեամբ, պայքարել և հանուն գործարանի ստեղծման և ապա նրա զարգացման ու բարելավման:

2. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

«Բայլչեկի» գործարանի կաղմից 1929/30 թ. առաջին հինգ ամիսներին (հոկտեմբեր 1929 թ. փետրվար 1930 թ.) ընթացքում արտֆինանսային թերուկատարելու հիմնական պատճառը՝ գործարանի հին ղեկավարութեան անկարողութեանն եւ, բայլչեկորեն մոբիլիզացիայի յեն-

թարեհելու բանվորական մասսաներին և դժբախտներին նրանց ստեղծագործական ակտիվությունը:

Գործարարների նախկին դեկլարությունները վոչ միայն չեն թափում արտֆինանսների կատարման գործում թույլ տրված ճեղքվածքները լիկվիդացիայի յենթարկելու պայքարի համար մոբիլիզացիայի յենթարկել մասսաներին, այլև բանվորական մասսաների վերաբերմամբ իր սխալ դիրքավորումով կաշկանդել են նրանց եռուպիսկային ակայքարկելու կորույր:

Գործարարների դեկլարությունները դեռ 1928/29 թ. վճռական հարցում—ինքնարժեքի իջեցման առաջադրանքների կատարման գործում ճեղքվածք էր թույլ տվել: 1928/29 տարում ինքնարժեքի իջեցումը կատարվել է 4,3%-ով, պլանային առաջադրանքի՝ 9%-ի հանդեպ:

Գործարարների այդ խոշոր ճեղքվածքը շատ թանկ նստեց պետությունը, պարտք մնալով իջեցման գործում 250,500 ռուբլի: Միայն բանվորական մասսաներին այդ լուրջ ճեղքվածքի շուրջը մոբիլիզացիայի չենթարկելու հանգամանքով և բացառությամբ նրա հետագա խորացումը 1929/30 թվի սկզբում:

1930 թվի հունվարը հանդիսացավ այն ամիսը, յերր արտֆինանսների կատարումը բանական իջավ 97,88%-ի, արժեքային արտահայտությամբ՝ 88,67%, իսկ ինքնարժեքի իջեցումը 0,85%-ի՝ պլանային 6,98%-ի հանդեպ:

Փետրվար ամսի սկզբին գործարարների յեռանկյունու ստորագրությունը դապորտ և ուղղվում էր յոտոստիայի բոլոր գործարաններին և խորհանդեսներին: Փոխանակ արտֆինանսների կատարման ճեղքվածքի մասին ահազանգ տալու, դապորտը խոսում է գործարանների հանձնարարությունների մասին և նկարագրում է ամենագոհացուցիչ հետանկարներ:

«Գործարանում սոցմբցումը ծավալված է: Մեզ մոտ կան հարվածային բրիգադներ, ցեխեր և մոտիկ ապագայում կարծրալույս «Բայլշեիկ» գործարանն ամբողջությամբ հարվածային կդառնա»:

Բայց այդ քիչ է:—Ռապորտում գրում են.

«Մենք խոստանում ենք հասնել այն դրություն, վորպեսզի մեր առաջնորդի մահվան յոթնամյակին (այսինքն մի տարուց հետո—Ս. Դ.) չի վնի Լենինի և վոչ մի պատգամ, վեր կատարված չլինի կարմրադրոշ «Բայլշեիկ» կաշեգործարանի կոլեկտիվի կողմից»:

Փոխանակ գործարանի ճեղքվածքների պատճառները լուրջ վերլուծելու, փոխանակ մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու՝ այդ ճեղքվածքների դեմ պայքարելու համար, դապորտը արտֆինանսների թերակատարման ամբողջ հանցանքը գցում է գործարանի վատ մատակարարման վրա:

Ռապորտում գործարանի յեռանկյունին գրում է.—

«Մատակարարման առաջադրանքների թերակատարումը բացառությամբ է գործարանի հումքի անբավարար մատակարարումով»:

Այնուհետև—

«Մենք դիմում ենք կուսակցական և խորհրդային բոլոր ար-

դաններին, ներգործել կարգավորող և մատակարարող որդանների վրա, վորպեսզի կաշեգործարանին կանոնավոր կերպով հումք և նյութեղեն մատակարարեն...»

Մենք հիշեցնում ենք մատակարարող կազմակերպություններին, վոր նման մատակարարման դեպքում դժվար է կատարել արտֆինանսները և պահանջում ենք բարելավել մեր գործարանի մատակարարումը...

Մենք պահանջում ենք Մինսկի կենտրոնական բանվորական կոոպերատիվից՝ կատարել մեր գործարանի բանվորական հատուկ հագուստ մատակարարելու իր վրա վերցրած պատվերը: Մինչև այժմ Մինսկի կենտրոնական կոոպերատիվը դեռ վոչ մի կոոպյում չի տվել: Մենք չունենք բերեցնելու գոգնոցներ և ռետինի նուրբ ձևանոցներ, վոր անկասկած անդրադառնում է արտադրության վրա»:

Փոխանակ մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու, բացարձակ ուղորդությունական հիմնավորում «որյեկտիվ» պատճառներով: Ինքը գործարանը, յեթե դատենք ռապորտի հիման վրա, կարծես թե վոչ մի բանում մեղավոր չի:

Բայց խեղապես, ճեղքվածքի հիմնական պատճառը վոչ թե գործարանի վատ մատակարարումն էր, այլ հարվածայնության դեկլարման և բանվորական մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու բացակայությունը:

Այդ դապորտի հետևանքով՝ գործարանի բանվորական մասսան ճիշտ չդիրքավորվեց, հանգստացուցիչ տրամադրություն առաջացավ, ճեղքվածքների դեմ պայքար մղելու վոչ մի լուրջ միջոցառում չնշվեց, և փետրվարն ավելի խորացրեց հունվարի ճեղքվածքը: Փետրվար ամսում արտֆինանսներ իրականացվեց ջանակապես 86,53%, իսկ արժեքային արտահայտությամբ՝ միայն 70,77 տոկոսով, ինքնարժեքը փոխանակ իջեցու, նույնիսկ բարձրացավ 1,43 տոկոսով—պլանով ընդունված 6,98% իջեցման հանդեպ:

Ռապորտը բաց թողնելուց արդեն 20 որ անցած՝ գործարանի կուսակալի վորոշում ընդունեց, վորի մեջ արտֆինանսները թերակատարելու հիմնական պատճառներ համարվում են.—

ե) Գործարանի վարչության թույլ տված անկանոնությունները՝ ցեխերը չոգով ու ջրով ապահովելու, ինչպես և ցեխերի մեքենաների ու դադյահաների նորոգումը վատ ապաստանելու դրոշմով:

զ) Հարվածային բրիգադների աշխատանքների եֆեկտիվություն հաշվառելի բացակայությունը:

ի) Գործարանում միանգամայն չի կարգավորել հարվածային բրիգադների կազմակերպման աշխատանքը:

ը) Արտադրության մեջ կորուստները հաշվառելի չի յեղել (մեքենաների պարապուրդից, չոգու բացակայությունից և այլնով):

թ) Բանվորները բավարար չափով ծանոթ չեն արտֆինանսներին և անտեղյակ են նրա կատարման ընթացքին»:

1930 թվի մարտի 14-ի իր ընդունած բանաձևում կուսկոլեկտիվը ընդհանուր ժողովը մատնանշեց՝

Գուտ. աշխ. բրիգ.—2

1) Կուսաշխատանքի թուլացումը, մասսայական աշխատանքի թուլացումն անկուսակցականների մեջ:

2) Կուսկուրեկտիվի բյուրոյի կողմից ցեխային բլիշների դործնական աշխատանքների միանգամայն անբավարար ղեկավարությունը:¹⁾

3) Հարվածայնության ղեկավարման բացակայություն:

...5. Կուսուստավորություն դերի և նշանակության թերսահմանումը, վորպես կուսկազմակերպությունը մարքսիզմի-լենինիզմի թեորիայով ղեկավար միջոցի, վոր անհրաժեշտ և կուսակցությանը հաջող պայքարելու հանուն գլխավոր դժիանցկացման:

6) Ինքնաքննադատության և ներկուսակցական ղեմոկրատիայի անբավարար ծավալումը:

Մինակի նախկին կուսընկերոս ստիպված եր խիստ յեղրակացություններ անել դործարանում ստեղծված դրուժյունից և ընդունել վրձնական միջոցառումներ, այն է՝

ա) Կուսկուրեկտիվի բյուրոյի նախկին կազմին և դործարկումի Փրակցիային խիստ նկատողության հայտարարություն անել՝ դործարանի տնտեսական կյանքի թույլ ղեկավարություն, նրա առողջացման համար միջոցներ ձեռք չառնելու, արտֆինանսի ու նրա քանակական և վորակական ցուցանիշները կատարման հիմնական խնդիրների շուրջը կուսակցական և անկուսակցական մասսաներին մորթիլիզացիայի չենթարկելու և չզատապարտելու ու վճռական հակահարված չտալու համար դործարանում տեղ գտած այն մնասակար թեորիային, թե անհրաժեշտ քանակություն մարտադրանք տալու ղեկավար չի կարելի բարձր վորակ պահպանել:

բ) Աշխատանքից հանել դործարանի ղերեկտորին և նրան նկատողություն հայտարարել՝ դործարանի տնտեսական կյանքը թույլ ղեկավարելու համար, վորը պատճառ ե դարձել արտֆինանսի քանակական և վորակական ցուցանիշների թերակատարման, և 1929/30 թ. առաջին կիսամյակի արտֆինանսի կատարման դործում թույլ տրված ճեղքվածքները վոչնչացնելու միջոցառումներ չնդունելու համար:

գ) Նկատողություն հայտարարել Բելորուսիայի կազմիության ղերեկտորին՝ դործարանի դրուժյունն առողջացնելու համար իր ժամանակին վճռական միջոցների չդիմելու և դործարանի առորյա աշխատանքն անբավարար ղեկավարելու համար:

դ) Ի ցույց դնել Բելորուսիայի ԺՏԳՍ-ին՝ դործարանին ցույց տված մակերեսային, ձեական ղեկավարման համար, վոր հասցրել է այն բանին, վոր Բելորուսիայի ԺՏԳՍ-ն անտեղյակ և յեղել դործարանի փաստական դրուժյան:

1930 թ. մարտին, յերբ դործարանում վճռական մորթիլիզացիա տեղից պայքարելու համար արտֆինանսի ճեղքվածքների դեմ, միանգամայն պարզ յեղավ, վոր այդ պայքարի հաջողությունը պահանջ

¹⁾ Կուս կուրեկտիվի բյուրոյի և ակտիվի 1930 թ. փետրվարի 23-ի միացյալ ժողովի որոշումից:

ջում և դործարանում դրուժյուն ունեցող աշխատանքի սխտեմի արմատական վերակառուցում:

Այդ սխտեմի էյուլթյունը՝ ամբողջ աշխատանքը վերևում (կուսկուրեկտիվի բյուրոյում, դործարկումում, դործարանային վարչության մեջ) կենտրոնացնելն եր ու դրա փոխարեն սխտեմատիկ աշխատանքի ու պատասխանատվության բացակայություն ցեխերում: Ցեխային կուսընկերները վոչ մի սխտեմատիկ աշխատանք չեյին կատարում, ավելի վատ եյին աշխատում ցեխային լիադորները. վոչ դործարանը և վոչ ել ցեխերը տնտեսավարելի չեյին անցել:

Բոլոր աշխատանքներն ապակենտրոնացնելու և անմիջապես արտադրական բրիգադ փոխադրելու վճռական կուրս վերցվեց այնպիսի ղեկավարություն հասնելու նպատակով, վորն ամենից ավելի ճկուն, կոնկրետ, ոպերատիվ լինի և ապահովի մասսաների անմիջական մորթիլիզացիան արտադրության բացերի շուրջը:

Միանգամայն պարզ դարձավ, վոր հակառակ ղեկավար դործարանը չի կարող հաջող լուծում տալ իր առաջ կանգնած բարդ խնդիրներին: Աշխատանքի վերակառուցման մեթոդն ընդունվեց 1930 թ. մարտին, դործարանի հարվածայինների առաջին կոնֆերանսում, վոր դործարանային կազմակերպությունների առաջ խնդրի դրեց.

«Ամբողջ դործնական և հասարակական աշխատանքը փոխադրել բրիգադ, դործարանային որդանիզմի կենդանի բլիշ դարձնելու այն (արտադրական բրիգադը):»¹⁾

Աշխատանքների վերակառուցման ընթացքում կարիք գզացվեց հողթահարելու կուսակտիվի մի զգալի մասի կողմից ցույց տրվող դեմադրկությունը:

Ընկերներն առարկում եյին վերակառուցման դեմ, յեղնելով այն նկատառումներից, վոր չի կարելի բրիգադները ստորին յեռանկյունները, առանց յերկարատև նախադատրաստություն, մի անգամից ղեկավարություն կոչել:

Տվյալ ղեկավար պարզվեց, վոր չեն հասկանում, թե «...այն մասսաները շատ ավելի շուտ են սովորում իրենց սեփական դործնական փորձի վրա, քան գրքերից»:²⁾

Հարվածայինների կոնֆերանսից հետո դործարանի ղեկավարության հետագա ամբողջ աշխատանքն ուղղված եր այն բանին, վոր աշխատանքի ղեկավարումը բրիգադ փոխադրվի, վորովհետև յուրաքանչյուր առանձին բրիգադի անմիջական պայքարն արտֆինանսի առաջադրանքների կատարման համար և նրա ընթացքի ու արդյունքների պատասխանատվությունը բրիգադի վրա դնելը միայն կարող են ապահովել այն բարձր տեմպերի իրականացումը, վորի միջոցով ԽՍՀՄ բանվոր դասակարգն այժմ կատարում է իր հնգամյակը:

Այդ վոր բայլչեկիկյան տեմպերի ապահովման համար և ամբողջ բանվոր դասակարգի պայքարը, քանի վոր՝

«...Մեր շինարարության տեմպերի խափանումը մեր արտադրին թշնամիների պլանների վճռական մոմենտն է: Դրա հա-

¹⁾ Գործարանի հարվածայինների առաջին կոնֆերանսի քանակից (1930 թ., մարտի 13):

²⁾ Լենին—Հաս. XXVI, էջ 450:

մար եւ մենք չպետք է մոռանանք, վոր ներկա պայմաններում տեմպերի խախտումն ու կորուստը ռիսկ է, — ռիսկ գլխովին, ռիսկ խորհրդային իշխանության գնով»¹⁾

Գործարանում անցկացված կուսակցական, պրոֆեսիոնալ և անասական աշխատանքների ամբողջ վերակառուցումը յենթարկված երայդ հիմնական խնդրին:

3. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Կուսամասայական աշխատանքի վերակառուցման գործում՝ կուսկազմակերպությունը յեղակետ է ընդունել յերեսով դեպի սոցիալիստական շինարարության բայլելիկյան տեմպերի ծաղկման մոտոտկան խնդիրները դառնալու անհրաժեշտությունը:

Աշխատանքների վերակառուցումով կուսկազմակերպությունն իր առաջ խնդիր է դրել հասնելու՝

«Թուղթ քիչ գրել, բարձրում քիչ խոսել և ավելի մեծ ուղղութիւն դարձնել ստորին աշխատանքին, վորտեղ ստեղծվում է սոցիալիստական շինարարության իսկական կենդանի գործը...»²⁾

Գործարանում կուսակցական հիմնական ողակը կուսխմբակը դարձալ,

Կուսխմբակներ կազմակերպելու կուսկազմակերպությունն առաջնորդվել է յուրաքանչյուր արտադրական բրիգադին ինքնուրույն կուսկեկավարություն ասահովելու անհրաժեշտություն սկզբունքով:

Այնտեղ, ուր գոյություն ունի արտադրական բրիգադ, կուսխմբակ էլ է կազմակերպվել:

Կարիք է գրագրվել կատարելու հետեյալ սահմանափակումը. — այնտեղ, ուր կան արտադրության միանգամայն բաժանված պրոցեսներ, վորոնց մեջ զբաղված են 5-ից պակաս բանվորներ, կուսխմբակը միացնում է յերկու մաս ընկած և համատեսակ արտադրական հատվածները: Այնտեղ, ուր 5 և ավելի բանվորներ կան, կազմակերպված է ինքնուրույն կուսխմբակ:

Մեր կուսկոլեկտիվում գոյություն ունեցող 52 կուսխմբակները դանտղան ձևով բաժանված են ըստ ցեխերի:

Ամենից շատ խմբակներ մենք ունենք 2-րդ խումբի ցեխում (18), ամենից քիչը՝ հումքի պահեստում (4 խմբակ):

Կուսկազմակերպչը, վորպես կանոն, բնորվել է այնտեղ, ուր յեղել են 3-ից վոչ պակաս կուսանգամներ: Մնացած բոլոր դեպքերում կուսկազմակերպչին առաջ է քաշվել ցեխ բլիշի բյուրոյի կողմից և հաստատվել է ցեխբլիշի ընդհանուր կուսակցական ժողովում:

Մեր գործարանում գոյություն ունեցող 52 կուսկազմակերպչներին բից 23-ն բնորվել յեն, իսկ մնացած 24 կուսկազմակերպչներն առաջ

են քաշվել ցեխբլիշների բյուրոների կողմից այն բրիգադների համար, ուր կուսխմբակներ չկան:

Այն բրիգադներում, ուր կոմունիստներ միանգամայն չկային, կուսանդամներ են արագ փոխադրվել: Կոմունիստների վերաբաշխման և արտադրության մեջ կուսակցական ուժերի ճիշտ դասավորման կարգով՝ կուսակցականներն և կոմսոմոլիստները փոխադրվել են աշխատանքի ամենավճռական և կուսակցական ազդեցությունից ամենից քիչ առկա հովված մասերը:

Այս արված է նորերս կազմակերպված ժեյատինի ցեխում:

Բանվորություն կաղմը (արտադրական իմաստով) շատ յերիտասարդ է այդ ցեխում: Այնտեղ կուսակցական շերտը միանգամայն աննշան էր և ցեխը, արդֆինալանի կատարման գործում, միշտ գործաբանի պոչից էր գնում: 1929/30 թ. յերկրորդ կիսամյակում արագ կերպով այդ ցեխը փոխադրվեցին մի խումբ կուսակցականներ և կոմսոմոլիստներ:

Այդ արագ փոխադրման հետևանքով հաջողվեց ցեխում ուժեղացնել կուսամասայական աշխատանքը, բարձրացնել աշխատանքի դիսցիպլինան և մորիլիզացիայի յենթարկել բանվորական մասսաների ակտիվությունն արդֆինալանի կատարման շուրջը: Վերջին հաշվով, կուսկազմակերպությունը խոշոր հաջողություններ ձեռք բերեց այդտեղ:

Հարվածային յեռամսյակում սոսնձի արդֆինալանի եքսպորտային ծրագիրը (այդ ցեխն աշխատում է մեծ մասամբ եքսպորտի համար) ավարտվեց դեկտեմբերի 11-ին: Սոսնձի արտադրության ամբողջ ծրագիրն ավարտվեց դեկտեմբերի 25-ին:

Տարած հաղթանակները ցեխի բանվորության մեջ այնպիսի խանդավառություն առաջ բերին, վոր նրանք ամբողջ ցեխը հարվածային աշխատանքից հնգամյակի յերրորդ վճռական տարվա արդֆինալանը կատարելու համար:

Արտֆինալանի համար մղվող բայլելիկյան պայքարը գործնականում կոփեց ցեխի բանվորական մասսան, և վերջին ժամանակներս այդ ցեխն ի հաշիվ իր լավագույն հարվածայինների՝ սկսեց լրացնել կուսակցություն շարքերը:

Այն դեպքերում յերբ չեր հաջողվում կուսակցականներին արագ փոխադրել այս կամ այն բրիգադը, ապա այդ բրիգադին կցվում էր մի կուսանդամ, վորը և ընտրվում էր վորպես կուսկազմակերպչ այդ բրիգադի համար:

Կարգ սահմանվեց, ըստ վորի գործարանի կազմակերպության յուրաքանչյուր անդամ պետք է վորեն կուսխմբակի մեջ գտնվի:

Յեթե նա, ըստ իր աշխատանքի բնույթի, չի մտնում այս կամ այն արտադրական բրիգադի կաղմի մեջ, ապա նրան կցում է յեն բրիգադներից մեկումեկին: Կուսկազմակերպության կողմից կուսխմբակների աշխատանքի մասին մշակված կանոնադրության մեջ հատուկ կետ կա, ուր ուղղակի ասվում է. —

«Այն կոմունիստները, վորոնք չեն աշխատում արտադրական բրիգադներում, բայց գտնվում են կուսկոլեկտիվի մեջ, ցեխային բլիշի կողմից կցվում են վորոշ բրիգադի, և մյուս կուսանգամներին հավասար մտնում են կուսխմբակի մեջ, մասնակցում են

1) Մոլոտով—գեկուցում ԽՍՀՄ խորհուրդների 6-րդ համադրումարին:

2) Կազանովիչ—գեկուցում Համկոմկուսի XVI համադրումարին:

կուսիմբակի կյանքին և պատասխանատու յեն կուսիմբակի աշխատանքի համար»:

Կուսիմբակին ամբողջությամբ պատասխանատու յեն կուսակցական դիրքերի վրաների կատարման համար իր բրիգադում: Կուսիմբակը, արտադրական բրիգադում, գործարանի կուսակազմակերպություն հիմնե և և ինչպես գործարանի ամբողջ կուսակազմակերպությունը, պատասխանատու յեն արտֆինպլանի կատարման համար գործարանային ֆրոնտի այն մասում, վոր ինքն և ղեկավարում:

Կուսիմբակի ներքին աշխատանքների համար կիրառվեց ՀԿԻ Կ(բ)Կ Կենտկոմի հետևյալ վորոշումը:—

«Կուսը ընդհանրապես ձեռնարկություններում հանդիսանալով կուսակցության հիմքը, պետք և իրենց աշխատանքում իրագործեն իրենց ղեկավարությունը ձեռնարկության հասարակական-քաղաքական և անտեսական կյանքի վրա այնպես, վորպեսզի ապահովեն արհմիությունական և անտեսական որդաններ կողմից կուսակցության դիրքերի վրաների կատարումը— չբխառնվելով վարչության ուղերատիվ կարգադրություններին¹⁾»:

Կուսիմբակի ներքին խնդիրներն ելին հանդիսանում արտադրության կազմակերպման մեջ կոմունիստներին և բանվորական բրիգադների գործնական մասնակցության բարձրացումը, հարվածաշունչության, արտադրանքի վորակի բարելավման ապահովումը, աշխատանքի արտադրողականության և աշխատանքի ղեկավարման բարձրացումը, արտադրության պրոցեսների ռացիոնալացումը և պայքարը կորուստների դեմ՝ արտադրության մեջ:

Դրա հետ միասին կուսիմբակը պետք և ապահովի լավագույն արտադրական բանվորների, առաջին հերթին հարվածայիններին ներդրումը մեր կուսակցության շարքերը և ստուգել բրիգադների կոմունիստների, հասկապես հարվածայինների՝ իրենց կուսակցական պարտականությունների կատարումը:

Այսպիսով՝ այդ յերեք հիմնական խնդիրները, ամբողջ բանվորության ակտիվության մերկիզացիան արտադրական հարցերի շուրջը, կուսակցության անի ապահովումն ու կուսակցական պարտականությունների կատարման ստուգումը— բնորոշում ելին կուսիմբակի ներքին հիմնական աշխատանքը:

Մինչև այժմ դեռ կուսակազմակերպությունը չի հասել այն բունին, վոր կուսիմբակի ներքին իրենց սեփական, նախորդ մշակված աշխատանքի պլանը:

Կուսիմբակի ներքին ղեկ շարունակում են աշխատել իրենց ցեխային բջիջի աշխատանքի պլանի իրականացման համար և այն խնդիրներին վրա, վորոնք կապված են ամբողջ կուսակազմակերպության անցկացրած կամպանիաների հետ:

Դրա համար էլ թեև կուսակազմակերպություն իր գործնական աշխատանքների ընթացքում չեն աշխատում սահմանորոշել կուսիմբակի ներքին աշխատանքը, վորպեսզի չարգելակի նրանց նախաձեռնությունը,

¹⁾ Արտադրության ղեկավարությունը կարգավորելու և միանձնյա ղեկավարություն հաստատելու միջոցառումների մասին ՀԿԻ Կ(բ)Կ Կենտկոմի 29 թ. սեպտեմբ. 7-ի վորոշումից:

սակայն հաշվի առնելով աշխատանքի պլանի բացակայությունը՝ հարկադրված են նրանց առաջ դնել մի շարք հիմնական հարցեր:

Այդպիսի հիմնական, խոշոր հարցեր մշակելու համար կուսիմբակի ներքին ամսվա մեջ վորոշ որ ունեն: Այդ որը հավաքվում են բոլոր կուսիմբակիները:

Մնացած ղեկներում կուսիմբակիները հավաքվում են այն ժամանակ, յերբ այդ անհրաժեշտ և իրենց ժողովները նրանք դիմարում են լանսպան ժամանակ— և՛ ճաշի դադարի ժամանակ, և՛ մինչ աշխատանքի սկիզբը:

Կուսիմբակիներին վրա անմիջականորեն դրվեց յուրաքանչյուր կուսակցականի աշխատանքի հաշվառքը:

Այդ հաշվառքը շատ պարզեցրեց կուսակազմակերպչին անտեղի չծանրաբեռնելու համար: Այդ բանի համար տպագրվեցին հատուկ քարտեր յուրաքանչյուր կոմունիստի համար, վորի վրա նշանակվում է անդամավճարի մուծումը, կուսակցական ընդհանուր ժողովներին, արտադրական խորհրդակցություններին, բանվորական ընդհանուր ժողովներին, և կուսակցության պարագլուխներին հաճախելը:

Քարտի մյուս եկում նշվում է յուրաքանչյուր կուսանդամի բունվածությունը ընդհանրապես և նշաններ՝ այդ բեռնվածության կատարման աստիճանների մասին:

Այդ հաշվառքի գործադրումը, շնորհիվ իր պարզության, վոր մի քարտի վրա առաջ չի բերում և մատչելի յեն յուրաքանչյուրին, նույնիսկ ամենաքիչ պատրաստված կուսանդամին:

Շնորհիվ այդ հաշվառքի, կուսակազմակերպչին լավ դիտել իր կուսիմբակը: Ինչ վերաբերվում է կուսիմբակի աշխատանքի հաշվառքին, ապա դարձյալ կուսակազմակերպչի ներքին աշխատանքը թեթևացնելու համար՝ սահմանվեց, վոր կուսիմբակում իր նիստերի արձանագրության գործ չի վարում:

Յուրաքանչյուր կուսիմբակ մի հասարակ տեսք ունի, վորի մեջ կուսակազմակերպչին որպիսի ձևով մտնում է կուսիմբակի աշխատանքը—այսինչ որը խորհրդակցություն գումարվեց և վորոշեցին կատարել այս կամ այն:

Յեռն բջիջի քարտուղարն առորյա աշխատանքի ընթացքում, ծանոթանալով իր կուսակազմակերպչի ներքին որպիսի ձևով, հեշտությամբ ջոկում է այն հարցերը, վորոնք պահանջում են կուսը ընդ միջամտությունը և կուսիմբակին ուղևում է լուծելու այդ խնդիրները: Մնացածը կյանքի մեջ կիրառվում և կուսիմբակի կողմից:

Կուսիմբակիներին կազմակերպումն իր ամբողջ սրությունը հարց է դրել գործարանի կուսակազմակերպության առաջ— ամեն կերպ ուժեղացնելու առորյա հրահանգումը և մաքսիմալ չափով կոնկրետացնելու ղեկավարությունը:

Հասկանալի յեն, վոր ինչքան ղեկավարություն մեջ ներդրվեցին կուսակցական լայն մասսաներ, այնքան էլ հարկադրված ելին գործ ունենալ մեծ մասամբ այնպիսի ընկերների հետ, վորոնք առաջին անգամն ելին սկսում իքնուրույն կուսաշխատանք տանել:

Հենց այդ էլ առաջ է բերել կուսիմբակիներին աշխատանքի ամենորյա մաքսիմալ կերպով ուժեղացրած կենդանի հրահանգական աշխատանքի անհրաժեշտությունը:

Դրա հետ միասին, անհրաժեշտ եր ամենայն մանրամասնությամբ կոնկրետացնել ղեկավարությունը կուսխմբակների վրա:

Վորքան ցեխբջի բյուրոն (կամ կուսկոլեկտիվի բյուրոն) հարկադրված եր տվյալ արտադրական բրիգադի առանձնահատուկ, սպեցիֆիկ պայմաններում աշխատող յուրաքանչյուր կուսխմբակին առանձին դիրեկտիվներ տալ, այնքան բյուրոն այլևս չեղ կարող սահմանափակվել ցեխի կամ ամբողջ գործարանի բոլոր կուսխմբակների համար պիտանի ընդհանուր դիրեկտիվներով:

Անհրաժեշտ եր դիրեկտիվ տալու դեպքում ուսումնասիրել այս կամ այն արտադրական բրիգադի աշխատանքի առանձնահատկությունները, հաշվի առնել այն կոնկրետ պայմանները, վորոնց մեջ աշխատում ե այս կամ այն կուսխմբակը:

Աշխատանքի սխտեմն ստիպել ե վերակառուցվել այնպես, վոր դուրս չգա «ղեկավարել ընդհանրապես, ամբողջությամբ ե հիմնականում», այլ ղեկավարել կոնկրետ կերպով, թափանցել յուրաքանչյուր հարցի խորքը, ուսումնասիրել յուրաքանչյուր կոնկրետ հարց ըստ ե-յության» (կազմակերպչ):

Վորպեսզի կուսխմբակների նկատմամբ հարկավոր կուսղեկավարություն ապահովվի, ցեխբջի քարտուղարը, բացի ամենորոյա ղեկավարությունից, ամսական մի անգամ հավաքում ե իր կուսկազմակերպչներին ե հրահանգչական խորհրդակցություն ե անցկացնում նրանց հետ:

Այդ խորհրդակցություններում քննվում ե այն հարցը, թե ինչ ուղղությամբ մոտակա ամսում պետք ե աշխատել կուսխմբակը, յեղնելով գործարանի ամբողջ կուսկազմակերպութայն առաջ դրված խնդիրներին:

Տասնորյակում մի անգամ, հաշի դադարի ժամին, ցեխբջի քարտուղարը հավաքում ե իր խմբակային կուսկազմակերպչներին ե հրահանգում ե նրանց կուսաշխատանքի բոլոր ընթացիկ հարցերի, ցեխբջի, կուսկոլեկտիվի բյուրոնների ե կուսակցության քաղկոմի կարևորագույն վորոշումների մասին: Բացի այդ, սխտեմնատիկ կերպով ցեխբջի բյուրոնների նիստերում լսվում են ուսկազմակերպչների ղեկուցումները: Վորպես կանոն, ցեխբջի բյուրոյի յուրաքանչյուր նիստում լսվում ե կուսկազմակերպչներից մեկի ղեկուցումը:

Կուսխմբակի ղեկուցումը ցեխ բջի բյուրոյում լսելուց առաջ կուսկազմակերպչին այդ նախորդ քննության ե դնում իր կուսխմբակում:

Կուսխմբակում, ցեխբջի բյուրոյի համար մշակվում ե վորոշման նախագիծ, վորի մեջ կոնկրետ կերպով թվարկվում են այն խնդիրները, վորոնք մոտիկ ապագայի համար առաջադրվում են խմբակների կողմից:

Այսպիսով, ղեկուցումն արտահայտում ե վոչ միայն կուսկազմակերպչների անհատական տեսակետը, այլ ե ամբողջ կուսխմբակի տեսակետը:

Կուսկազմակերպչը հետագա խնդիրներին մասին ստացած դիրեկտիվները նորից մշակում ե իր կուսխմբակում:

Առանձին կուսկազմակերպչների այսպիսի ղեկույցներ լսվում են նաև կուսկոլեկտիվի բյուրոյի յուրաքանչյուր նիստում:

Կուսկոլեկտիվի բյուրոյի նիստում խմբակային կուսկազմակերպչ-

ների հաշվետվությունները լսելով՝ միաժամանակ ստուգվում ե ցեխբջիների աշխատանքը, պարզվում ե, թե ինչ չափով խնդրանքները գործնականորեն ղեկավարում են իրենց կուսխմբակները:

4. ԲՐԻԳԱԴԱՅԻՆ ՅԵՌԱՆԿՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Ճիշտ այն սկզբունքով, ինչ սկզբունքով վերակառուցվել ե կուսկազմակերպությունը, այնպես ել վերակառուցվել ե նաև գործարկութի ամբողջ մասնաշաղկան աշխատանքը:

Արտադրական բրիգադը ողբարանում դարձել ե արհմիութենական աշխատանքի հիմնական ողակը, վոր ընտրում ե իր արհմիութենական կազմակերպչին (պրոֆկազմակերպչին):

Բրիգադը լուծում ե այն բոլոր հարցերը, վորոնք կապված են արտադրական համար մղվող պայքարի ե գործարանում անցկացվող տնտեսա-քաղաքական կամպանիաների հետ:

Ահա այն հիմնական հարցերը, վորոնք վերջին մի քանի ամիսներին ընթացքում մշակված են բրիգադների կողմից. — հանդիպական արտադրական, հանդիպական ռադիոնալիզատորական պլան, 1931 թվի նոր կուսկազմանադիր գործարանային մամուլի ստուգատես, բայլեիկյան արշավ վորակի համար, լավագույն հարվածայիններին պարգևատրելու համար թեկնածությունների հաստատում ե այլն:

Որ-որի բրիգադն աշխատում ե սոցմբգման ե հարվածայնության ծավալման հարցերի վրա, պայքարում ե կեղծ հարվածայնության, գործադիմների, գրիտոների (р в а ч) դեմ:

Բրիգադային սկզբունքով վերակառուցված ե նաև արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքը:

Յուրաքանչյուր բրիգադ ընտրում ե իր բրիգադային արտադրական խորհրդակցության կազմակերպչը:

Արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքի այսպիսի վերակառուցումը՝ իրականացվեց 16-րդ կուսհամագումարի վորոշումն արհմիությունների մասին յեղած ղեկուցման սովորով. —

«Քանի որ ներքին տրտադրության ղեկավարման գործի մեջ ներդրվելու սկզբնական բջիջը պետք ե լինի հարվածային բրիգադը... հարվածայինները պետք ե դառնան արտադրական խորհրդակցությունների միջուկը»:

Ցեխերը անտահալարի յեն անցկացվել դեռ 1930 թվի մայիսին:

Չնայած առանձին բրիգադներ տնտահալարի չեն անցկացվել, սակայն արտադրության յուրաքանչյուր պրոցես ունի իր վորոշ արդիին-պլանը, ե վարպետը՝ վորպես ղեկավար՝ առաջին հերթին պատասխանատու յե իր ղեկավարած արտադրական բրիգադի արդիինպլանը կատարելու ընթացքի համար:

Վորքան վոր արդիինպլանի համար մղվող պայքարի ծանրության կենտրոնը տեղափոխված ե արտադրական բրիգադը, այնտեղ կազմակերպված ե ստորին յեռանկյունի՝ վոր բաղկացած ե խմբակային կուսկազմակերպչից, պրոֆկազմակերպչից ե բաժանմունքի վարպետից:

Բրիգադում ծագող բոլոր հարցերի կարգադրման համար յեռանկյունիները հրավիրում են իրենց խորհրդակցությունները: Յուրաքանչյուր բանվորի, ինչպես արդիինպլանը կատարելու բնագավառում,

նույնպէս և գործարարներ հասարակական կյանքին մասնակցելու (արտադրական խորհրդակցութիւններին հաճախելը, ուսումը և այլն) աշխատանքի ճիշտ հաշվառելի համար պատասխանատու լին յետանկյունիները:

Տասնորդական մի անգամ յետանկյունին ստուգում և հարկածային արդիւնդրանք կատարելու հուշատետրում գրվածի ճշտութիւնը:

Հաշվառելի նման ձևն ապահովում և յետ մնացող ընկերներին առաջ տանելը և ոժանդակում և արդիւնդրանքի առաջադրանքների լաւագույն կատարման ամենորոշ իսկական մրցակցութեան կանոնավորման գործին:

Ստորին յետանկյունիները աշխատանքի բարձրութիւնը ուղղորդող հրահանգումն և պահանջում:

Ամիսը մի անգամ, կուսակցութեան ցեխը՝ քարտուղարի ղեկավարութեամբ, ստորին յետանկյունիները ցեխային խորհրդակցութիւններ են հրավիրում: Այդ խորհրդակցութիւնները կրում են զուտ հրահանգական բնույթ: Այդ խորհրդակցութիւններում հիմնականում քննվում են արդիւնդրանքի կատարման հետ կապված հարցերը և նրավում են այն խնդիրները, վորոնք ծառայած են բրիգադների առաջ հետադաւ ամսում:

Ստորին յետանկյունիները կազմակերպումն առաջ և յետևել ղեկավարութեան մեթոդները վերականգնումը և ամբողջ աշխատանքն արտադրական բրիգադները տեղավորելուց: Արդիւնդրանքի համար մրդվող պայքարի փորձը արդարացրեց ստորին յետանկյունիները գոյութիւնը:

Միաժամանակ ստորին յետանկյունիները աշխատանքը պահանջեց միանձնյա ղեկավարութեան հիմունքները լրացուցիչ բացատրութիւնը:

Վոչ բոլոր ստորին յետանկյունիները միանգամից հասկացան, թե՛

«... կուսակցական և պրոֆմիութենական որդանքների միջև ֆունկցիաների բաժանումը վոչ միայն չի թաղում, այլ ընդհակառակն յենթադրում և սերտ կապ, փոխադարձ ոգնութիւն և աշխատանքի մեջ իսկական ընկերական միջոցառում ստեղծում, վորը վերացնում և անավարութեան ու միմյանց փոխադարձաբար պահելու հնարավորութիւնը»¹⁾

Հարկադրված եյին աշխատանքի ընթացքում ուղղել միանձնյա ղեկավարութեան այդ հիմունքների ամեն տեսակի խախտումները, հաստատ հիշելով, վոր՝

«... Առանց միանձնյա ղեկավարութեան ապահովման և աշխատանքի ընթացքի խիստ պատասխանատուութիւնն սահմանելուն՝ մենք չենք կարող լուծել արդիւնաբերութեան վերականգնման խնդիրները»²⁾

Հաճախ նկատվել են դեպքեր, յերբ բաժանմունքի վարպետը ձգտել և բրիգադի յետանկյունու հետ համաձայնեցնել իր բոլոր անտեսական կարգադրութիւնները—մինչև իսկ բանութի դասավորումն ու վարչական տուգանումները:

1) Միանձնյա ղեկավարութեան մասին ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի 1920 թ. սեպտեմբերի 7-ի վորոշումից:

2) Ստալին—Գեկուցում ՀամԿ(բ)Կ 16-րդ համագումարին:

Այստեղ չառ վարպետները կողմից պարզապէս տեղի չեն ունեցել արտաֆինայլանի կատարման ընթացքի պատասխանատուութիւնն իրենց վրայից վերցնելու և ստորին յետանկյունիները հետև պահվելու փորձեր՝ անտեսական աշխատանքն իր հարկավոր բարձրութեան վրա դնելու սեփական անգորութիւնը՝ թաղցնելու նպատակով:

Ուղղակի ղեկավարութիւնն եր ցույց տրվում կուսակցութեան այն ցումները կիրառմանը, թե անհրաժեշտ է՝

«... Արտադրութիւնը կառավարելու այնպիսի կարգ սահմանել, վորն ապահովի արտադրութեան մեջ գրադված յուրաքանչյուր անհատի սկսած դիրեկտորից մինչև շարժային բանվորը—իրեն հանձնված գործի համար յենթադրվելն ու պատասխանատու լինելը և վորը վերացնի անպատասխանատուութիւնը, խառնաշփոթութիւնը և մի որդանի մյուս որդանի ֆունկցիային միջամտելուց առաջ յեկող անտերութիւնն արտադրութեան մեջ»³⁾

Ինչքան ավելի մոտենանք ցեխին, բրիգադին, այնքան ավելի կհաստատվի ՀամԿ (բ) Կ Կենտկոմի ցուցմունքի ճշտութիւնը, թե՛

«... Շատ դեպքերում անտեսականները հրաժարվում են Կենտկոմի վորոշումը միանձնյա ղեկավարութեան մասին կյանքում անցկացնելուց, վորպեսզի իրենց հանձնված գործի պատասխանատուութիւնը վերցնեն իրենց վրայից»⁴⁾

Միանձնյա ղեկավարութեան վերաբերմամբ կուսակցութեան դժի և այլ տեսակի անհասկացողութիւնն յեղով, յերբ բաժանմունքների վարպետները մտածում եյին, վոր միանձնյա ղեկավարութիւնը վերացնում և բանվորները հսկողութիւնը, վերացնում և բանվորների մասնակցութիւնը բրիգադի, ցեխի արտադրական կյանքում:

Այդպիսի դեպքերում մոռացվում եր այն հիմնական դրույթը, վոր խորհրդային պայմաններում անտեսավարը, բացի ուրիշ բաներից, պետք և առաջ լինի բանվորական մասսաների արտադրական ստեղծագործ տկտիւնութիւն և հենվել այդ տկտիւնութեան վրա իր ամբողջ անտեսական աշխատանքում:

Միանգամայն մոռացվում եր Լենինի արժեքավոր ցուցմունքն այն մասին, թե՛

«... Ինչքան մենք աշխատում եմք ամուսնացնել վնասակարութեամբ կանգնեք հանուն անխնայ, ամուր իշխանութեան, առանձին անհատների դիրեկտորայի՝ աշխատանքի վորոշ պրոցեսները համար, զուտ կատարողական ֆունկցիաների վորոշ մոմենտներում, այնքան ավելի բազմազան պետք և լինեն ներքեից յեկող հսկողութեան ձևերն ու յեղանակները, վորպեսզի կանցնեն խորհրդային իշխանութեան տղապահման հնարավորութեան ամեն մի սովոր, վորպեսզի կրկին և անխոնջ դուրս պոկենք բյուրոկրատիզմի մոլորխոտը»⁵⁾

1) Միանձնյա ղեկավարութեան մասին ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի սեպտեմբերի վորոշումից:

2) ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի 1930 թ. հունվարի դիմումից:

3) Լենին—«Նոսրեղային իշխանութեան հերթական խնդիրները», Յերկերի Ժողովածու, հատոր XV, էջ 223—4, 220:

«Հարկավոր է սովորել միացնել աշխատավոր մասսաների՝ մերկահույզ զարնան վարարման պես բուռն յեռացող, բոլոր անկերից դուրս յեկող՝ միտինդային զեմոկրատիզմը—յերկաթյա զիսցելայինայի հետ, մեկ մտղու— խորհրդային ղեկավարի կամ— քին աշխատանքի ժամին առանց առարկության հնազանդվելու հետ»:

Անհրաժեշտ յեղավ միշտ ապացուցել, վոր յերեք կաղմակերպություններից (կուսակցական, պրոֆմիութենական և անտեսական) յուրաքանչյուրը մանելով ստորին յեռանկյունու կաղմի մեջ՝ չի կորցնում իր աշխատանքի ինքնուրույնությունը, վոր այդ կաղմակերպություններին, ամեն մեկի վրայից չի վերցվում նրան հանձնարարված բնույթով աշխատանքի կատարման ընթացքի պատասխանատվությունը: Կուսկաղմակերպությունը հատկապես խմբակային կուսկաղմակերպից պահանջում էր, վոր նա կարողանա համատեղել կուսկաղմակերպի իր դերը՝ բաժանմունքի վարչական միանձնյա ղեկավարության հիմնական մոմենտների պարտադիր պահպանման և պրոֆկաղմակերպչի աշխատանքում ինքնուրույնություն պահպանելու հետ:

Ստորին յեռանկյունու անելիքը հանդում էր այն բանին, վոր արտադրական բրիգադի յերեք հիմնական կաղմակերպությունների դործողությունները համաձայնեցումն արտփինայանի առաջադրանքների կատարման կողմն ուղղվի:

Այդ ստորին յեռանկյունիներին բոլոր խորհրդակցություններում նշվում էին կոնկրետ միջոցառումներ, վորոնք պետք է անցկացվեն արտադրական բրիգադի յուրաքանչյուր կաղմակերպչության կողմից՝ արտփինայանի կատարման բնադավառում դրված խնդիրները լուծելու համար:

5. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻ ՈՒ ՀԱՐԿԱԾԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սոցմրցության և հարվածայնության ծավալումը գործարանում հանդիսացել է այն հիմքը, վորի շուրջը կառուցվել է կուսխմբակի ամբողջ մասնալական աշխատանքը: Գործարանի հարվածային բրիգադներում ներդրավված և բանվորության 87,7 տոկոս:

Հարվածայնության այսպիսի խոշոր տոկոսի ընդգրկման ղեկավարում աշխատանքի ամբողջ ծանրությունն ուղղված էր հարվածայինների իրենց վրա վերցրած պարտավորությունները կոնկրետացնելու և նրանց կատարման սխտեմատիկ ստուգման գործին:

Սոցմրցության պարտավորությունների ամենաչափ կոնկրետացման համար պայմանադրեր են կնքվել զանազան ցեխերի նույնատեսակ արտադրական պրոցես ունեցող բրիգադների միջև (տրինակի համար, 1 և 2 խումբի ցեխերի խարարողից ցեխերի միջև կամ մեխանիկական և ժեյառիների ցեխերի նորոգման մեխանադործների միջև), կամ թե նույն ցեխի տարբեր հերթերի բրիգադների միջև:

Սոցպայմանագրերի կնքման նման ձևը հնարավորություն է տվել պայքարելու ընդհանուր կետերի դեմ, վորոնք իսկական, կոնկրետ պարտավորություններ չեն ղնում մրցողների վրա:

Սոցպայմանագրերի կատարման ստուգման հիմք է հանդիսացել

արտփինայանը դադգյահներին հասցնելը և յուրաքանչյուր հարվածայինի աշխատանքի ամենորյա հաշվառումը:

Յուրաքանչյուր հարվածայինի աշխատանքի հաշվառման առանձնապես և ամբողջ հարվածային բրիգադին ամբողջությամբ՝ տարվում է հատուկ բարեքի վրա, վորոնք փակցված են յուրաքանչյուր դադգյահի մոտ:

Փարտերի վրա նշվում են յուրաքանչյուր դադգյահի և բանվորի համար առաջադրանքներ և նրանց կատարման տոկոսը, խտանի հնարավոր և փոստացի քանակը, դադարները, պարապուրդները և ուշացումները:

Այսպիսի հաշվառք կատարվում է նաև յուրաքանչյուր հարվածայինի մոտ յեղած հատուկ որակի—գրքույկներում:

Հարվածայինի այդ հուշատետրում արտադրական առաջադրանքների կատարման հաշվառքի հետ միաժամանակ կատարվում է նաև գործարանի հասարակական կյանքում հարվածայինի ցույց տված ակտիվության հաշվառք:

Այնտեղ նշվում է խմբակային, ցեխային և գործարանային արտադրական խորհրդակցություններին հաճախելը, յուրաքանչյուր հարվածայինի մոտցած ուսցիտնայիկատորական առաջարկներին քանակը և կուսակցական ու տեխնիկական դպրոցներ հաճախելը:

Կնքված սոցպայմանագրերի կատարման ստուգումն անց է կացվում յեռամոյակում յերկու անգամ (յուրաքանչյուր մեկ ու կես ամսից հետո):

Ստուգումից հետո գործարանի արտադրական սեկտորը հրապարակում է, թե ինչ բրիգադներ ինչ ցուցանիշներով են սոցմրցման մեջ հաղթություն տարել:

Պայմանագրերի ստուգումը հանդես էր բերում յետ մնացող բրիգադների թույլ աշխատանքը և ստիպում էր առաջավոր բրիգադներին «բուգների վերցնել», ողնել հետ մնացողներին:

Նման պրակտիկայի արդյունքն այն յեղավ, վոր հետ մնացող բրիգադները հավասարվեցին լավագույններին և պայմանագիրն իսկապես խաղաց արտփինայանը լավագույն կերպով կատարելու համար հարվածային բրիգադների միջև կնքված մրցակցության կաղմակերպչի դերը:

Վորպեսպի ստուգվի կուսխմբակների դերը սոցիալիստական մրցության մեջ, կիրառվել է իրար հետ մրցող յերկու բրիգադների կուսխմբակների միաժամանակ ղեկուցումը կուսկոյեկտիվի բյուրոյում, նախապես կուսկոյեկտիվի կաղմ—հրահանգչական սեկտորի կողմից հեղատելով նրանց աշխատանքը:

Այդպիսի ղեկուցումները հնարավորություն են տվել հայտարարելու այս կամ այն բրիգադի հետ մնալու պատճառները և նշել մրցության մեջ յետ մնացող բրիգադի կուսխմբակի աշխատանքների բարելավման կոնկրետ միջոցառումները:

Գործարանում լայն կերպով կիրառվել է լավագույն հարվածայինների քաջալերելու և պարգևատրելու մեթոդը:

Սոցմրցության յերկրորդ տարում (1930 թ. մայիսից մինչև 1931 թ. մայիսը գործարանում պարգևատրվել է բոլոր հարվածայինների 37,3 տոկոսը:

Պարզեվատրման համար թեկնածուներ առաջ են քաշվել հարվածա-
յին բրիգադները կողմից :

Թեկնածուները քննելիս յուրաքանչյուր հարվածայինը տրվել է
մանրամասն բնութագիրը : Մատնանշվել է, թե աշխատանքի և գործա-
րանքի հասարակական կյանքի ասպարիզում ինչ նվաճումների համար
և պարզեվատրված տվյալ հարվածայինը և ինչ թույլ կողմեր ունի
նա իր աշխատանքի բնագավառում :

Պարզեվատրման հարցն արտադրական բրիգադում քննելուց հետո
անց երկացվում է շարք դիտանցիաներով (ցեխային արտադրական
խորհրդակցություն, ցեխային եքսպերտային հանձնաժողով, ցեխային
պրոֆկոմ, համագործարանային արտադրական խորհրդակցություն,
ընդհանուր գործարանային եքսպերտային հանձնաժողով) և վերջա-
կանապես լուծումն էր ստանում գործարկումը :

Պարզեվատրման ձևակերպումն անց երկացվում է հանդիսավոր պա-
րագաներում ընդհանուր գործարանային յերեկույթում, ուր հրա-
պարակվում է հանձնվում երկուրաքանչյուր պարզեվատրված հարվա-
ծայինը իր բնութագրով, վորի մեջ հիշատակվում է յին նրա աշխա-
տանքի ինչպես դրական, նույնպես և թույլ կողմերը : Պարզեվատրված
հարվածայինները բացի նյութական պրեմիայից՝ ստանում են նաև
հատուկ փոխանցիկ ղերջ՝ «Կոմունիստական աշխատանքի համար»,
վորն ամրացվում էր հարվածայինի դադարակալի մոտ :

Պարզեվատրված հարվածայինների ազդանունները մեծ կարգի
կտավների վրա կախվում է յին ցեխերում, տալվում հարվածայինների
հուշատետրերում : Թե վորքան մեծ է յեղել հարվածայինների պարզե-
վատրման բարոյական ազդեցությունն, այդ յերևում էր հարվածային-
ների վերաբերմունքից դեպի գործարանի կողմից ստացված զրաժուտ-
անքը :

Գործարանը սահմանեց յավազույն հարվածայիններից յավազույն-
ների յեռանկյունու ստորադրությունը՝ հատուկ գրառուտանքի տալ,
սահմանափակ թվով, վորոնց մեջ նշվում էր, թե պարզեվատրված
հարվածայինը «սոցիալիզմի իսկական մարտիկ» և հանդիսանում :

Չնայած այն բանին, վոր գրառուտանք տրվում էր շատ արժեքավոր
պարզի փոխարեն (կոչիկ, վերարկու, հագուստ, տեղ կուրորում),
այնուամենայնիվ գրառուտա ստանալու համար պայքարը շատ մեծ էր :

Գործարանում պարզեվատրված հարվածայինները դրվում է յին ա-
ռանձին արտոնյալ դրույթյան մեջ :

Նրանք առաջին հերթին մատակարարվում է յին դեֆիցիտային
ապրանքներով, ուղարկվում է յին արտադրական եքսպերտիս, հան-
գրատյան տներ, սանատորիաներ, նրանց ընտանիքի անդամներն ստա-
ջին հերթին է յին գործի ընդունվում և այլն :

«Պարզեվատրված հարվածայիններին և՛ պատիվ, և՛ փառք, և՛ յա-
վազույն մատակարարում» յողունդով՝ ամբողջ հասարակական ուշա-
գրությունը կենտրոնացած էր պարզեվատրված հարվածայինների
շուրջը :

Կուսիմբակի անմիջական ղեկավարությունը պրոֆիմբակներն ա-
մեն ուր գործնականորեն իրականացնում է յին այդ ամբողջ աշխա-
տանքը :

Համկ (ր) Կ Կենտկոմն իր 1931 թ. մարտի 15-ի վորոշման մեջ
ուղղակի ցույց է տալիս, վոր՝

«Այն կոմունիստը, վոր աշխատում է չի մասնակցում սոց-
մրցման և հարվածայնության ու չի հանդիսանում որինակելի
արտադրող, նա չի արդարացնում բայլչեիկի, լենինյան կու-
սակցության տնգամի կոչումը» :

Ընթացիկ տարվա առաջին հինգ ամիսներին (հունվար-մայիս) արտ-
ֆինսյանի կատարման արդյունքներին թվական տվյալներին վերլուծու-
թյունը ցույց է տալիս, վոր արտֆինսյանի առաջադրանքներին կատար-
ման համար գործարանի բանվորական մասսայի մղած պայքարում
գործարանի կոմունիստներն առաջավոր շարքում են, գլխավորելով
այդ պայքարը :

Գործարանի հիմնական ցեխերից մեկում—խրոմի 1-ին ցեխում—
անկուսակցական բանվորության 47,1 տոկոսը գերակատարողներին բա-
ֆինսյանի իրենց տրված առաջադրանքները :

Ցեխի կոմունիստների մեջ արտֆինսյանը գերակատարողներին բա-
նակը հասնում է 77,5 տոկոսի :

Համարյա նույնն է դրույթյունը գործարանի և մյուս հիմնական
ցեխում—խրոմի 2-րդ ցեխում :

Արտֆինսյանի իրենց առաջադրանքները գերակատարողներին սո-
կոսն անկուսակցականների մեջ 56,1 տոկ. է, իսկ կուսակցականների
մեջ՝ 67,9 :

Գործարանում հարվածայնության մեջ ներդրաված և անկուսակ-
ցական բանվորության 81,9 տոկոսը : Կոմունիստների մեջ հարվածա-
յինները կազմում են 98,9 տոկ. :

Այդպիսով՝ գործարանի կուսակցականերությունը կոմունիստնե-
րին հարվածայնության մեջ ներդրավելու հարցում անմիջականորեն
մոտեցել է կուսակցության 16-րդ համագումարի ղերեկալիներին յրիվ
իրականացմանը .—

«... Կարճ ժամանակամիջոցում ձեռնարկույթյուններում աշ-
խատող կոմունիստներին և կոմյերիտականներին ամբողջու-
թյամբ ներգրավել սոցմրցման և հարվածայնության մեջ» :

Արտադրության ուղիղնալացման հարցերում կոմունիստները
նույնպես գրավում են առաջին տեղը :

Ընթացիկ տարվա անցած 5 ամիսներում անկուսակցական բանվո-
րության 13,4 տոկոս մասնակցել է արտադրության ուղիղնալացմանը :
Ուղիղնալացման մասնակցող կոմունիստների տոկոսը 36 է : Գոր-
ծարանի ամբողջ բանվորության մեջ անկուսակցականները կազմում
են 63,2 տոկ., կոմյերիտները՝ 10,8 տոկ., կոմունիստները՝ 26 տոկ. :

Միաժամանակ գործարանի անկուսակցական մասսայի մոտցած
ուղիղնալիզատորական առաջարկները կազմում են միայն 44,1 տոկ.,
իսկ կոմունիստները մոտցել են բոլոր ուղիղնալիզատորական առա-
ջարկներին 50,7 տոկ. :

Պարզեվատրված հարվածայինների տոկոսն անկուսակցականների
մեջ կազմում է 27,8, իսկ կոմունիստների մեջ՝ 60,1 տոկ. :

Այդ հաջողվել է ձեռք բերել միայն նրա համար, վոր կուսիմբակ-
ներին ամենաառաջին հոգան է յեղել ապահովել կուսակցության ցույց-
մունքի կիրառումը, վոր՝

«...կուսակցականի առաջավոր, ղեկավար դերը ձեռնարկու-
թյան մեջ զլխավորապես այն է, վոր յուրաքանչյուր կոմունիստ
որինակելի արտադրող դառնա»¹⁾)

Սոցմրցության և հարվածաշնության ասպարիզում կոմունիստի
դերի ու խնդիրների հարցին կուսխմբակների հատուկ ժողովներ են նը-
վիրել: Այդ ժողովներում պարզվել է, թե յուրաքանչյուր կոմունիստ,
համեմատած բրիգադի անկուսակցական անդամի հետ, ինչպես է կա-
տարում արտադրանքի իր նորման, արտադրանքի ինչպիսի՜ վորակ և
ապահովում, ինչպես է մասնակցում արտադրության ռացիոնալաց-
ման, խոտանք ինչ տակոս է կազմում նրա մոտ: Այդպիսի կշռադառումն
սգնեց թե կոմունիստներին և թե անկուսակցականներին՝ յուրացնելու
այն պահանջները, վոր առաջադրում է կուսակցությունը յուրաքան-
չյուր կուսակցականի— լինել առաջավորն արտադրության մեջ: Վոչ
միայն հարվածային լինել (վոր միանգամայն պարտադիր է կոմունիստ-
աի համար), այլ լինել որինակելի բոլոր մյուս հարվածայինների հա-
մար, կարողանալ հարվածաշնության մեջ ներգրավել իր բրիգադի բո-
լոր բանվորներին:

Կոմունիստի կողմից իր աշխատանքի նորմայի թերակատարումը,
պարտադրել թույլ տալը, վարչական տուգանման լենթարկվելն ան-
միջապես կուսխմբակի քննության առարկան եր դառնում:

Այդ չի նշանակում, վոր գործարանի կուսկոլեկտիվի միջից վե-
րացված են բոլոր հիմնադրված յերևույթները:

Կուսակցության անդամ Սոսկինը, լինելով II-րդ խրամի ցեխի վո-
դարկազ բրիգադի պլոմկազմակերպիչը, վոչ միայն չի ապահովել բրի-
գադի մոբիլիզացիան՝ արտփինպլանի բոլոր առաջադրանքները կատա-
րելու համար, այլ քնդհակառակն ինքն ընկել է նվախիկն սրբեկիստ
Զմուզյայի ազդեցության տակ և արտադրության մեջ իր ամբողջ
վարժով նպաստել է այդ բրիգադի աշխատանքների տապալմանը:

Կուսակցականերադրության կողմից Սոսկինը գնահատվել է վորպես
անընդունակ՝ կուսակցության զլխավոր դիմն իրականացնելու համար,
և նրա վերաբերմամբ բնդունվել են կուս տուժի ամենախիստ միջոց-
ները:

Գործարանում վորոչ չափով վատ է կոմյերխտականների արտփին-
պլանի կատարման համար մղած պայքարի գործը:

1-ին խրամի ցեխում, ուր կոմսոմոլի վերաբերմամբ կուսդեկավա-
րությունը բավական չափով ապահովված է, արտփինպլանը գերակա-
տարող կոմսոմոլիստների տոկոսը 70,1 է:

2-րդ խրամի ցեխում կոմսոմոլիստները գնում են անկուսակցական
մասսաների պոչից:

Այն ժամանակ, յերբ անկուսակցականներին 56,1 տոկ. գեարկատա-
րել է արտփինպլանը, կոմսոմոլիստների մոտ արտփինպլանը գերա-
կատարողների տոկոսը 54 է:

Ամբողջ գործարանում վատ չե կոմսոմոլիստներին հարվածայնու-
թյան մեջ գրավելու գործը (96,4 տոկ.):

Մակայն միանգամայն անբավարար է կոմսոմոլիստների մասնակ-
ցությունն արտադրության ռացիոնալացման գործում:

Արտադրության ռացիոնալացման մասնակցելու տոկոսով կոմսո-
մոլիստներն առաջ են գնում անկուսակցական մասսայից:

Կոմսոմոլիստների մոտ ռացիոնալացման մասնակցողների տոկո-
սը կազմում է 14,3—անկուսակցականներին 13,4 տոկոսի դիմաց:
Մացրած ռացիոնալիզատորական առաջարկներին թվով նրանք չատ-
րիստ հետ են մնում: Կոմսոմոլիստներն արտադրության մեջ բոլոր աշ-
խատողների 10,8 տոկ. կազմելով՝ գործարանում ռացիոնալիզատորա-
կան առաջարկներ մտցնելուն 5,2 տոկոսով են մասնակցում:

Յեթե վերջիններ կոմսոմոլիստների ամբողջ մասնակցությունն ար-
տադրության մեջ, ապա նրանք, համեմայն դեպս, անկուսակցական
մասսայից առաջ են գնում:

Այդ է ցույց տալիս թեկուզ պարզեատրված կոմսոմոլիստների տո-
կոսը: Կոմսոմոլիստների մեջ պարզեատրված հարվածայինների տոկո-
սը կազմում է 39,3 անկուսակցական մասսայի 27,8 տոկոսի դիմաց:

Միայն կուսխմբակների ուշադրության մոբիլիզացիան այդ հարցի
չուրջը գործարանում ապահովել է կոմունիստների ու կոմսոմոլիստ-
ների առաջավոր դերը հարվածաշնության և սոցմրցման մեջ:

Միայն կոմունիստների և կոմսոմոլիստների այդպիսի առաջավոր
դերն արտադրության մեջ՝ ապահովել է գործարանին այն խոշոր հա-
ջողությունները, վոր նա ունի արտփինպլանը կատարելու գործում:

Գործարանի կոմունիստները գնում են պայքարի առաջավոր դիրքե-
րում և նրանց աշխատանքի որինակով գործարանի ամբողջ բանվորա-
կան մասսան սովորել է նրանց համաառաքել:

6. ՊԱՅՔԱՐ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՎՈՐԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

1929—30 թ. սկզբում արտադրած խրամի վատ վորակը գործարա-
նի հիմնական հիմնադրությունն էր: Մինակի նախկին կուսչլիմբը 1929
թ. մարտին հարկադրված եր հատուկ կուսակցական հանձնաժողով
կազմել՝ գործարանի արտադրանքի վատորակության պատճառները
պարզելու համար:

Հանձնաժողովը հայտարերեց, վոր արտադրանքի — վատորակու-
թյունն իսկի յեղ պատահականություն չեր, այլ գործարանի կուսդե-
կավարության բնդհանուր աշխատանքներում, հատկապես արտադրան-
քի վորակի համար մղվող պայքարում, աջ-ոպորտունիստական պրակ-
տիկայի ծաղկման ուղղակի հետևանքը:

Գործարանում իշխում էր վորաչափի ոպորտունիստական թեո-
րիա, թե արտփինպլանի խոշոր քանակական առաջադրանքների կա-
տարման գեպում (չնայած գործարանն այն ժամանակ իր քանակական
առաջադրանքներն եղ չեր կատարում) չի կարելի ապահովել արտա-
դրանքի անհրաժեշտ վորակը:

Գործարանի ոպորտունիստական ղեկավարությունը զարգացնում
եր այն թեորիան, թե բանվորներից չի կարելի արտադրանքի վորակի
համար պատասխանատվություն պահանջել, վորովհետեւ, իբր թե,
«կաշեգործությունը կապված է բարդ քիմիական պրոցեսների հետ,
բանվորներն եղ քիմիա չեն սովորել և դա համար եղ չեն կարող պատա-
սխանալ ինեղ քիմիական պրոցեսների համար»:

Այդպիսի «թեորիաները», հասկանալի չե, ձեռնառու էլին գործա-

¹⁾ Համկ(բ) կենտկոմի 1930 թ. ապրիլի 16-ի վորոշումը:

բանի գոփող տարբերին, վորոնք շատ քիչ էյին մտահոգված գործարանի վիճակով և մեծ մասամբ առաջնորդվում էյին «գործարանից պոկել ավելի շատ, տալ ավելի քիչ» լոզունգով:

Բնորոշն այն է, վոր տվյալ դեպքում յուրահատուկ «ինքնազոյության» թերեւս կար, վոր այնքան պատիվ և վայելում ամեն դուշին ուղորդունեցաներ մաս: Գործարանի ղեկավարներն արտադրանքի վատ վորակը բացատրում էյին նրանով, վոր «Վեր կաշու արդյունաբերությանը յուրահատուկ են աշակերտի յերևույթներ. — սկզբում արտադրվում է խրոմի լավ պարտիա, հետո սկսում է վատանալ և դրա դեմ վռչինչ չես կարող անել»:

Սյոթ թերեւաները թուլացնում էյին գործարանի բանվորության լավագույն, ամենազինակից մասի կամքն ու պատրաստակամությանը՝ պայքարելու արտադրանքի վորակի բարելավման համար:

Նույնիսկ արտադրանքի վորակի բարելավման համար միջոցառումներ չեյին նշվում: Կուսընկերներն հանձնաժողովն իր յեղրակացություններ մեջ նշել և, վոր գործարանի արտադրած խրոմը՝

«... Կոշտ է, վորոքումից մնասկածքներ ունի, ֆայց մեքենայի «... կոշտ է, վորոքումից մնասկածքներ ունի, ֆայց մեծամծուկներ, կաշու դալովկան, թաթեր և ճիւղերը վատ են պատրաստված, ամբողջ կաշինքը վատ են ձգված, չղայլտովկան անհամաչափ և, յերեսը նստվածք ունի, հոտ ունի, քերծվածքներ, յուղի լաքաներ և այլն»:¹⁾

Կարճ ասած՝ կաշինքն ունեյին այն բոլոր արատները, վոր կարող են լինել կաշեդործության մեջ: Հանձնաժողովի ստուգած խրոմի մի պարտիայում (70 հատ կաշի) հայտարարված է միայն 9 կաշի ուսանց վորակական դեֆեկտներ:

Մնացած 61 կաշին ունեյին այս կամ այն պակասությունը՝ վորոնցից 36-ն արտադրական, իսկ 35-ը տեխնոլոգիական բնույթի: Հանձնաժողովը գալիս է այն ընդհանուր յեղրակացության, վոր՝

«... Կաշու մեծ մասը միանգամայն անողտադործելի յեկոչի գործարանների համար, իսկ կոշիկ պատրաստելու համար պիտանի համարված կաշիների մակերեսի միայն 60-70 տոկոսն է ողտագործվում, մինչդեռ միջին նորմալ չափի 85-90 տոկոս պիտք է լինի:

... Խրոմի ցեխի մշակած արտադրանքը մեծ մասամբ միանգամայն վատ է լինում (լավ պարտիա շատ հողվաղյուտ է այն ել պատահական) և սպառնում է լիակատար խափանում այն բոլոր վորակական ցուցանիշների, վորոնք վորոշված են պլանով և կուսակցության ղեկավարներով»:

Հանձնաժողովը խրոմի վատ վորակի հիմնական պատճառները համարում է. —

«... 1) քիմիական պրոցեսների անբավարար տեխնիկական ղեկավարությունը.

2) ընդհանրապես տեխնիկական և տնտեսական ղեկավարության չափազանց թուլությունը.

¹⁾ Հանձնաժողովի յեղրակացություններից — հաստատված Մինսկի Կուսընկերների կողմից 1930 թ. մայիսի 3-ին:

3) լարարատորիայի և ցեխերի աշխատանքների միջև բավարար կապի բացակայությունը.

4) արտադրության առանձին պրոցեսներին միջև կապի բացակայությունը.

5) ցեխի բաժանմունքների սխալ դասավորումը. ցեխի ծախարեւոնումը թերակատար արտադրանքով.

6) բանվորության կողմից անփութ ղեկավարեմունքի ղեկավարի դեպի բաց թողած արտադրանքը.

7) տեխնիկական անձնակազմի կողմից պակասություններին իր ժամանակին հակադրելը:

Կուսակցական ղեկավարությունը հանձնաժողովի կողմից ստացել և հետևյալ գնահատականը.

«Գործարանի կուսկոլեկտիվի բյուրոն չի զբաղվել արտադրանքի վորակի բարձրացման և ընդհանրապես գործարանի գրության հարցերով:

Ցեխի կուսակցական ղեկավարությունը չի կարողացել իր վրա վերցնել արտադրանքի վորակի բարելավման համար մղվող պայքարի ղեկավարությունը: Ցեխը չի այդ հարցով զբաղվել և ավելի ձևականորեն, քան ըստ էության, իսկ յերբ դիքեկտիվներ են տվել վորակի բարելավման համար, ապա նրանց կատարումը մոշ վորե կողմից չի ստուգվել, վորի հետևանքով ստեղծվել է այն տպավորությունը, թե առաջարկներն ընդունվում են միայն այն բանի համար, վոր արդարացում լինի, իսկ նրանց կատարման մասին մոշ վոր չի մտածում:

Բաց թողած արտադրանքի մեջ ցածր տեսակների ղեկավարումը, կաղված վորակի վատության հետ, պատճառ յեղավ, վոր գործարանն զգալի չափով թերակատար արտֆինալանն՝ արժեքի տեսակետից:

Ցեխե 1930 թ. հունվարին արտֆինալանը քանակական տեսակետից կատարվել է 97,77 տոկոսով, ապա արժեքային արտահայտությամբ նա կատարել է 88, 67 տոկոսով:

Ել ավելի մեծ ճեղքվածք արտֆինալանի քանակական և արժեքի արտահայտությունների մեջ՝ ստացվել է 1930 թ. փետրվարին: Քանակական տեսակետից՝ փետրվար ամսին արտֆինալանը կատարվել է 86,53 տոկոսով, իսկ արժեքի տեսակետից միայն 70, 77 տոկոսով:

Արտադրանքի վորակի աշակերտի դրությունը չեւ կարող առաջ չբերել մի ուրիշ «վորակ» — ինքնարժեքի իջեցման առաջադրանքների տալարում:

Ինքնարժեքի իջեցումը, 1930 թվի 2 կվարտալում (հունվար-մարտ 1930 թ.), ընկավ մինչև 5,5 տոկ., պլանային 11 տոկ. դիմաց: Մարտ ամսից կուսկոլեկտիվը մտքի զգացիալ յենթարկեց ամբողջ կուսակցական ղեկավարությունը՝ արտադրանքի վորակի բարձրացման համար պայքարելու:

ԿՈՒՍԵՄԲԱԿՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՄԱՍՍԱՆԵՐԻ ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՅԱՆ
ՄՈՒՐԻԼԻՉԱՏԻՍ ԱՆՑԱՑՎԵՑ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԱՅԳ
ԲԱՑԵՐԻ ՇՈՒՐՁԸ

Գործարանում արտադրանքի վորակի համար պայքարն անց երկացվում ուղիորդյալ պատրաստի աշխատանքների լայն ծավալման հիման վրա:

Ամբողջ, կուսամասայական աշխատանքը սողորմած եր մի լողուն-
գով, վոր դործարանի համար հետևյալ հիմնական խնդիրը դրեց՝ «Ար-
տադրության ռադիոնալացման հիման վրա ձեռք բերել արտադրանքի
վորակի բարելավում»:

Պայքարի հիմնական ծանրությունն անմիջականորեն տեղափոխվեց
կուսիմբակները:

Գնեկով յուրաքանչյուր կոմունիստի դերն արտադրանքի վորակի
բարելավման և արտադրության ռադիոնալացման գործում, կուս-
իմբակները մշակում էին կոնկրետ միջոցառումներ՝ արտադրանքի վո-
րակի բարելավման համար:

Որինակի համար, ժեղատիմի ցեխի մոխրալուծույթի բրիգադի
կուսիմբակը վորոշում է հանում—

«1. Նկատի առնելով այն, վոր ցեխի վացողների բաժան-
մունքը փառը (мездрa) վատ է վանում, մի բան, վոր բացա-
սաբար և անդադադունում արտադրանքի վորակի վրա, բրիգա-
դի առաջ հարց դնել՝ բուլբուրի վերցնելու վացողների բրիգադը
և ոգնել նրանց իրենց աշխատանքում:

2. Ուշադիր կերպով հետևել, վոր մոխրալուծույթի մեջ
կրակաթը 7 տոկոսից պակաս չլինի:

3. Կանոնավոր մաքրել մոխրալուծույթը, վորակադի նրա
մեջ փչացած փառ չմնա, վորը վատացնում և արտադրանքի վո-
րակը»:

2-րդ խորմի ցեխի թորողները (обгонщики) կուսիմբակը վո-
րոշում է.—

«Ձեռք բերել կաշիների թորում՝ ըստ դույների, վորովհետե
այդ մոմենտը մեծ եֆեկտ և տալիս մորթու տեսակավորման»:

Նույն 2-րդ խորմի ցեխի դեյտովչիկների կուսիմբակը վորո-
շում է.—

«Աննորմալ մոխրումը (մոխրելը) վատացնում և արտադրան-
քի վորակը, վորովհետե դեյտովչիկի ձեղքեր և տալիս և դրա-
նով խանգարում է մշակման նորմայի կատարմանը:

Հարց դնել բաժանմունքի վարպետի առաջ՝ մոխրելու դոր-
ծը բարելավելու համար»:

Այսպիսով կուսակազմակերպությունը գլխավորել է արտադրանքի
վորակի համար մղվող պայքարը: Այդ պայքարի ծանրության կենտրո-
նը կուսիմբակ տեղափոխելը՝ հնարավորություն տվեց կոնկրետաց-
նելու այդ կարեւորագույն հարցի կուսակազմավորությունը, հայտաբե-
րելու արտադրանքի վատ վորակի կոնկրետ պատճառ դարձողներին ա-
ռաջադրել վորոշ միջոցառումներ վորակը բարելավելու համար, առաջ
տանել աշխատանքի հետ մնացած բաժինները:

Արտադրանքի վորակի համար մղվող պայքարում կուսիմբակի աշ-
խատանքը կարելի պատկերել 1930 թ. հունվարին ինքնաթեքի իջեցման
առաջադրանքների ձեղքվածքի և հաջորդ ամսին այդ ձեղքվածքը լիկ-
վիլացիայի յենթարկելու համար մղվող պայքարով:

Գործարանի 1931 թ. հունվարին, կատարելով արտֆինայանն իր
հիմնական բանակական և վորակական ցուցանիշներով, այնպիսի վրձ-
նական հարցում, վորպիսին ինքնաթեքի իջեցումն է, ձեղքվածք
տվեց:

Հունվար ամսում ինքնաթեքի իջեցման ծրագրով նախատեսված
2 տոկոսի դիմաց՝ մենք ընդամենը 0,42 տոկոսի իջեցում ունենք: Ինք-
նաթեքի իջեցման առաջադրանքը չի կատարվել գլխավորապես պատ-
րաստի կաշու մակերեսի կորստի պատճառով:

Այդ բանը կարելի չէր հանել կուսիմբակների կողմից այն բրի-
գադներին ճիշտ կուսակազմավորման դեպքում, վորոնք մյուսներից աղ-
լի յեն կապված կաշու մակերեսի աշխատանքների հետ (ոեյկովչիկնե-
րի, չըջանակի վրա ձեղքների և կորոշների բրիգադները):

Սակայն այդ բանը ժամանակին հաշվի չի առնվել և հարցը բաժ-
վորության առաջ բաժանելին սուր չի դրվել: Կուսիմբակների սե-
տեմի շնորհիվ՝ հնարավորություն է ստեղծվել փոխանակ ձեղքվածք-
ների հարցն ամբողջ կուսակազմակերպությունն մեջ ընդհանուր քննու-
թյան դնելու այդ հարցը դնել համապատասխան կուսիմբակներում:

Վորպես արդյունք այդ բոլորի՝ ոեյկովչիկներն զգալի չափով
պակասեցրին կաշին պատատուսելու դեպքերը, իսկ չըջանակի վրա անց-
կացողներն էլ սկսեցին կաշին ավելի ձգել չըջանակի վրա. կորոշներն
էլ ավելի պարտաճանաչ և խնայողաբար վերաբերվեցին դործին: Դրա
արդյունք յեղավ այն, վոր մեծապես կաշու մակերեսը և ինքնաթեքն էլ
փետրվար ամսին իջավ 4,59 տոկոսով՝ իջեցման պլանային առաջա-
դրանքի 2 տոկոսի դիմաց:

Արտադրանքի վորակի համար մղվող պայքարին շատ ոգնեցին նաև
դործարանում և առանձին ցեխերում կազմակերպված բրակի ցուցա-
հանդեսները: Խոտանը կախ էր արվում հատուկ ցուցափեղկերում՝
մասնանշելով խոտան տվող հարվածայինի անունը և խոտանի պատ-
ճառների մանրամասն բացատրությունը:

Վորպես կանոն, խոտանը կախ տալուց հետո՝ յուրաքանչյուր աղ-
դիսի «հարվածայինի» հարցը քննվում էր հարվածային բրիգադում,
վորտեղ ընդունվում էին կոնկրետ վորոշումներ յուրաքանչյուր առան-
ձին դեպքի համար:

Բանվորական մասսաների առաջ ռադիոնալիզատորական աշխա-
տանքի կարեւորության հարցի սրման և արտադրանքի վորակի բարե-
լավման պայքարին, նրա ուշադրության մորթիլիցացիային՝ շատ են
ոգնել դործարանում կիրառվող «Ռադիոնալիզատորական ֆրոնտ»-ի
բյուլետենները, ֆոտո-ցուցահանդեսները և ռադիոնալիզատորական
աշխատանքների համար պարզեցադրված մեթոդը:

Բյուլետեններում, վորոնք վորպես կանոն, յուրա և յեն տեսնում
բանդյուտարարություն բյուրոյի յուրաքանչյուր նիստից հետո, մանրա-
մասնորեն տրվում էին ընդունված առաջարկների բնութագրերը, հի-
շելով առաջարկների հեղինակներին և այն անձավորություններին,
վորոնց անհատապես և վորոշ ժամկետով հանձնարարված է կյանքի
մեջ անցկացնել այդ առաջարկները:

Բանվորական առաջարկների այսպ կերպով կյանքի մեջ իրադո-
րելն ունեցել է մեծ նշանակություն նոր առաջարկներ մտցնելու շնոր-
քը բանվորության ակտիվությունը բարձրացնելու գործում:

Գործարանում այդ հարցին մեծ ուշադրություն էր դարձվում:
Յերբ 1931 թվի ապրիլին, գլխավոր մեխանիկի մեղքով, ուշացվեց մի
քանի բանվորների առաջարկների իրագործումը, այսպ գործարանն ար-
տադրական սեկտորը կախ տվեց մի խոշոր, սե հարցական նշան, վորի
վրա գրված էր.—

«Գլխավոր մեխանիկ, ո՞ր ես: Բանվորական առաջարկները քեզ են ուղարկում»:

«Հարցական նշան» ազդեց: Բանվորական առաջարկների իրականացման պրոցեսը զգալի չափով արագացվեց:

Եւստ անհող բյուրեղանում շեշտվում էր ռադիոնալիզացիայի աշխատանքի և այս կամ այն ժամանակաշրջանում գործարանի առաջ գրված հիմնական խնդիրների մեջ յեղած կապը:

Այսպես, որինակ, 1930 թվին նոյեմբերին, յերբ շործարանում արտադրանքի վորակի ճեղքվածք էր նկատվում, լույս տեսավ «Ռադիոնալիզացիայի ֆրոնտում» բյուրեղանն այս յոգունդով՝ «Արտֆին-պլանի կառարման և վոչ մի բարձր ֆակակական ցուցանիշ չի կարող ալղարացնել այն կոչումը, վոր մեմ կրում ենք—կարմրապլոշ հարվածայիններին կոչումը—յեթե մեր աշխատանքի վարակը վատ ե»:

Բյուրեղանը շեշտակի յեր դնում հարցը—

Ա.Ա.ՋԱՆԳ ԵՆՔ ՏԱԼԻՍ,

«Բայշեմիկ» կաշեգործարանի բանվորական կոլեկտիվն էր վրա պարտավորություն և վերցրել կատարելու և գերակատարելու հարվածային յեռոմսյակի արտֆինպլանը: Գործարանի աշխատանքների ցուցանիշները վերջին որերս խոսում են այն մասին, վոր մենք մեր պարտավորությունը կատարել ենք միայն քանակակա, բայց վոչ վորակակա: Ամոթ մեր կարմրադրոշ կաշեգործարանին՝ գործարանային արտադրանքի վորակը վատանում ե:

Կապալույն ձեռնարկության համար տեղի ունեցող մրցության մեջ ռեկորդ կրկին, կարմիր դրոշ կտանա միայն այն ձեռնարկությունը, վոր արտֆինպլանը կկատարի թե քանակակա և թե վարակակա:

Մեր գործարանն այժմ վատորակ արտադրանք և տալիս: Մենք ահապանդ ենք տալիս»:

Բյուրեղանը վոչ միայն ահապանդ էր տալիս, այլ և նոսում էր պայքարի ուղին:

Ընդունվող բոլոր բանվորական առաջարկների ոգտագործման հետ մեկտեղ, բանդյուտարարության բյուրոն բանվոր, ռադիոնալիզացիայի ներքի առաջ վորոշակի պրոբլեմներ և դնում, վորոնք պետք է լուծվեն մոտիկ ժամանակում:

Արտադրության մեջ կորուստների դեմ պայքարելուն ձեռնամուխ լինելով, բանդյուտարարության և ռադիոնալիզացիայի բյուրոյի բյուրեղանը կոնկրետ խնդիրներ և առաջադրել:

Գործարանում գործ են ածվում հարյուր հազարավոր տոնն ներկեր, հանքային յուղեր, ճարպ վանապան քիմիական նյութեր, վորոնք գործածվող հետո փչացվում են: Այս պայմաններում կաշու արդյունաբերության մնացորդների ոգտագործումը բացառիկ կարևոր նշանակություն և ստանում:

Գործարանի առաջ գրված էր կուսակցության ճիշտ գերեկտիվի կառարման խնդիրն այն մասին, վոր՝

«...մասսայական գյուտարարության հետագա աճն ուղղել դեպի ներքին միջոցների ոգտագործումը, արտադրության նեղ

տեղերի հաղթահարումը, ներմուծվող սարքավորումն ու հումքի խորհրդայինով փոխարինելը և աշխատանքի կազմակերպման բարելավումն արտադրության մեջ»:

Այդ ուղղությամբ աշխատելով, «Բանվորական սրամտությունը» պտավ դեն դգված նյութերի ոգտագործման պրոբլեմը լուծելու ձեռք: Գործարանում կաշին դարադելուց հետո, ոգտագործված հեղուկը, վարի մեջ արժեքավոր նյութեր կան (ձվի դեղնուց, ցորենի ալյուր, շիր), դուրս էր թափվում:

Առաջ քաշված վարակա ընկ. Ռադիոլինի առաջարկով, ոգտագործված հեղուկը մի քանի փորձերից հետո, նրա մեջ քիչ քանակությամբ նոր նյութեր ափեկացնելով, կաշու հաջորդ պարտիաները դարադելու համար պիտանի դարձավ: Տնտեսական եֆեկտը յեղավ—տարեկան 8.273 տուրլե:

Խրոմի ոգտագործված շիճուկում (СОК) խրոմի ռքսիդկա: Առաջ արդ ոգտագործված շիճուկը թափվում էր փոյուղին: Ռեզեկտ-բացիայի միջոցով, այսինքն ալկալիով (щелочь) մակադելուց հետո, և ապա թթվուտի մեջ լուծելով՝ ոգտագործված շիճուկից խրոմի ռքսիդ և ստացվում: Այդ միջոցով տարեկան 7.576,2 կլգ. խրոմի ռքսիդ և խնայված:

Կաշու արդյունաբերության մնացորդների մի տեսակն էլ այսպես կոչված խրոմի ռքսիդվածքն է, վոր առաջ դեն էր ածվում: 1930 թ. խրոմի հանանյութերի (экстракт) յեփման գործում խրոմի ռքսիդվածքն ոգտագործվեց շատ հաջող կերպով: Արդյունքն այն յեղավ, վոր խնայվեց 7.152 կլգ. շարապ (патека) և 10.801 կլգ. հակաքոր:

Բացի տնտեսական եֆեկտից, նման ռադիոնալիզացիան հնարավորություն և տվել խնայելու արտասահմանյան թանկարժեք քիմիական նյութերը (химикат):

Որինակ՝ խրոմի ռքսիդի ծախսը յերկրորդ անխառն քաշի ժամանակ (ко 2-ому головному весу) կազմել ե.—

Ըստ հորթի կաշու՝ 1929 թ 2,1 տոկոս, 1930 թ. 1,6 տոկոս
Ըստ վոշխարի կաշու՝ 1929 թ. 2 տոկոս 1930 թ. 1,4 տոկոս

Ալյումինային շիրի ծախսը դարադելու ժամանակ 1929 թ. կազմել ե՝ 12 %, 1930 թ. 8 %:

1930 թվին ալյումինային շիր ընդամենը՝ խնայվել և 9.660 կիլոգրամ:

Յերբ յերկրում սուր կերպով դրվեց վատելանյութի խնայողության հարցը, բանդյուտարարության և ռադիոնալիզացիայի բյուրոն սրակարգում դրեց չոգու ուժի տնտեսման, կորչող չոգու և տաք ջրի ռադիոնալիզացիայի հարցը:

Արդյունքն յեղավ այն, վոր զգալի չափով իջեցվեց պարտաստի արտադրանքի յուրաքանչյուր 100 ք. մետրի վրա ծախվող վառելանյութի քանակը:

Գործարանում կազմակերպված արտադրության միջև յետադիմացման պրոցեսների ֆոտո-ցուցահանդեսը՝ բանվորության աշխատանքի պայմանների հեշտացման գործում սոցիալիստական ռադիոնալիզացիայի

լիզացիայի նշանակութունը գործնականորեն պատկերավորեց, և դրանով իսկ ընդհանրացվեց ռադիոնալացման գործը:

Պարզեցվածության մեթոդը նույնպես բանվորութան ուշադրությունը գեղելի ռադիոնալացման ֆրոնտը մոբիլիզացիայի յենթարկելու գործին ի սպաս դրվեց:

Պարզեցներ տրվում էլին մասնաշաղկապի հանդիսավոր ժողովներում: Այստեղ էլ հրապարակվում էլին հնգամյակը չորս տարում կատարելու գործին պարզեցատրված իրողության ցույց տված ոգնությունը բնութագրելը:

Յուրաքանչյուր անգամ բաց էր թողնվում հատուկ տեղեկագիր ամփոփում, վոր ցույց էր տալիս բանվորական առաջարկների իրականացումից արտադրության ստացած ոգնությունը:

Գործարանի մեխանիկի ոգնական ընկ. Բոտովինիկին և փականադործ ընկ. Իվանովին հաջողվել է պլանիրովուցնի մեքենայից 63 ափսուրդ մաս հեռացնել $2\frac{1}{2}$ ցենտներ ընդհանուր քաշով:

Այդ մասին հայտնվել է կիև՝ այդ մեքենաները պատրաստող Արտեմովսկի մեքենաշինարարական գործարանին:

Գործարանը 10 նոր շինված մեքենաներից հեռացրել է այդ ափսուրդ մասերը, այնուհետև նոր պլանիրովուցնի մեքենաները շինում է առանց այդ ափսուրդ մասերի:

Վորպես արդյունք այդ ռադիոնալացման՝ եփանաում են մեքենայի արժեքը և բարելավվում է նրա աշխատանքը: Առ 1-ն հունվարի 1931 թվի ռադիոնալացման և գյուտարարության աշխատանքներում հաջողվել է ներդրվել գործարանի բանվորական մասսայի 25,2%:

Թե գործարանի նախկին ղեկավարության կողմից ինչքան էր թերազնահատվում ռադիոնալացման աշխատանքը, յերևում է այն բանից, վոր ամբողջ 1929 թվի ընթացքում ռադիոնալացման աշխատանքի համար պարզեցատրված է միայն մեկ բանվոր՝ 5 ուրբյու գումարով:

Ընդ վորում (մի բան, վոր ամենախայտառակ յերևույթն է) այդ «պարզեցատրված» բանվորի ռադիոնալացման աշխատանքն այդպես էլ կյանքի մեջ չի անցկացվել:

1930 թվի մարտից մինչև հոկտեմբերը ռադիոնալացման առաջարկների համար պարզեցատրվել են 35 բանվոր— 2.530 ուրբյու գումարով. և միայն հարվածային յեռամսյակում՝ 27 բանվոր—1.495 ո. գումարով:

Արտադրանքի վորակի հարցը քննվել է 1930 թ. նոյեմբերին բանառաջարկների հեղինակների հատուկ հրավիրված գործարանային կոնֆերենցիայում:

Ստեղծվել է հատուկ ԺՎՀ (Ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողով) արտադրանքի վորակն ուսումնասիրելու համար, վորը մշակել է 57 կոնկրետ առաջարկներ:

Արտադրանքի վորակի բարելավման պայքարին են ծառայել նաև 1930 թվի սեպտեմբերին, հարվածային յեռամսյակը մասնաշաղկապի, կատարված արտադրական մանեվրները:

1931 թվի հունվարին վորակի սոցիալիստական կոնվեյերի հատուկ

կամպանիա անցկացվեց, իսկ մոտ ժամանակներս ռադիոնալացման լավագույն առաջարկության մրցութուն կազմակերպվեց:

Մրցության համար յերեք դրամական պարգևներ էլին սահմանված.— Բեյրոտսիայի կոմկուսի կենտրոնական որգան «Звезда»-ի Մինսկի «Рабочий» մասսայական թերթի և գործարանային բազմատիրա «Рабочее дело»-ի անուններով: Այդ բոլոր միջոցառումներն ապահովել են բանվորության ակտիվության աճն արտադրանքի վորակի բարելավման գործում:

Այդ աճը կարելի չի տեսնել թեկուզ և տրված բանվորական առաջարկությունների քանակով— մինչդեռ ամբողջ 1929/30 թվականին ընդունվել է 342 բանառաջարկ, այնինչ միայն հարվածային յեռամսյակում ընդունվել է 296 առաջարկ:

Բանվորության մտցրած առաջարկների արժեքավոր լինելը յերևում է նրանից, վոր հանդիպական ռադիոնալացման աշխատանքի կազմելիս, մտցրած առաջարկությունների 33,4% -ն առանց հատուկ մշակման կյանքի մեջ են անցկացվել գործարանի վարչության կողմից:

Բանառաջարկների անտեսական արդյունքը չափաբաժն է:

Թեև 1929/30 թվի ռադիոնալացման աշխատանքն առանկալից յանհիշներով կատարվել է միայն 78,4% -ով, փաստորեն ստացված խնայողությունը 7,8% -ով գերազանցել է 1929/30 թ. պլանով պայմանականորեն ընդունված նիշը: 1929/30 թ. կատարված 67 պլանային ռադիոնալացման միջոցառումները գործարանին տվել են 411.355 ո. խնայողություն կամ պլանի 107,88%: Հարվածային յեռամսյակում պլանային ռադիոնալացման միջոցառումները տվին 94.510 ո. խնայողություն կամ պլանի 117,57%: 1928/29 թ. արտադրության ռադիոնալացման խնայողությունը կազմում էր ընդամենը 4.339 ուրբյու:

Բավական է համեմատել այդ թիվը 1929/30 թվի ռադիոնալացման գործարանի ստացած խնայողության թվի հետ (411.355 ո.), վորպեսզի հասկանանք, թե ռադիոնալացման գործի արհամարհումը նախկին ուրբյուների անտեսական ղեկավարության կողմից ինչ գրեթե անհասկանալի գործարանը է ինչն էր գործարանի կողմից 1928/29 թվի ինքնարժեքի իջեցման առաջարկներին տալիս հիմնական պատճառը:

Կաշու արտադրանքի ինքնարժեքի մեջ հումքը գրավում է 70%: Հումքի խնայողարար ծախսումը միաժամանակ լուծում է նույնպես և մի ուրիշ պրոբլեմ՝ արտադրված պատրաստի կաշու մակերեսի մեծացումը, այն կաշու, վոր գեֆիցիտային ապրանք է ՍՍՀՄ-ում:

Արտադրության պրոցեսների ռադիոնալացման տվել է հետևյալ արդյունքները (տես ստորև աղյուսակը):

Ավելացել է պատրաստի ապրանքի հումույթը: Գործարանը, մի տարվա ընթացքում կոչելի գործարաններին լրացուցիչ տվել է 57.271 քառ. մետր պատրաստի ապրանք:

Գործարանին հաջողվել է նույնպես կրճատել խրոմի պատրաստման արտադրական ցիկլը: 1929 թ. արտադրական ցիկլը (այսինքն հումքի ցիկլ մասնաշաղկապի և պատրաստի ապրանքի դուրս գալու ժամանակի տեղափոխումը) կազմում էր 26 օր, 1930 թվին միայն 19 օր:

Տարի	Հումք	Սև հորթի կաշի	Գունավոր հորթի կաշի	Շեղքեր
		կերպարաններ	կերպարաններ	
1929	Բարձր կաշի	414	429,71	175,13
1930	»	370,99	349	156,22

Արտադրանքի վերականգնման գործում խոշոր դեր է խաղացել գործարանի ինժեներական-տեխնիկական անձնակազմը:

Վերանայելի և արտադրության ամբողջ մեթոդիկական և փոփոխվել է բանուժի դասավորումը: Բանվորները մեծ մասամբ կցվել են վորտը դադարակների և պրոցեսներին: Այսպիսով հիմնականում վերջ տրվեց դադարակների «գլխավորություն» գործարանում:

Բանվորին վորտը մեղմեցնելու կցելը նրա մեջ զարգացրեց ավելի մեղմեցնելու նկատմամբ աշխատելու վորտը ունակություն և ծանոթություն մեղմեցնելու բոլոր «կապերի» հետ: Արդյունքը յեղավ այն, վոր բարելավվեց աշխատանքի վորակը և բարձրացավ բանվորի աշխատանքի արտադրողականությունը:

Աշխատանքի պատասխանատու բաժիններում սահմանվել է տեխնիկական վերահսկողություն բրակետների կողմից, վորոնք հետևում են աշխատանքի վորակին և բրակետի հաշվառման են կատարում:

Այդպիսի սխեման ստանդակում է հաշվարկները խոտանի-բրակետի կոնկրետ պատճառ հանդիսացողներին և ստիպում է առաջ շարժվել թե բանվորություն հետ մնացած հատվածին և թե հետ մնացող վորտերին:

Այդ բոլոր միջոցառումներն ապահովել են գործարանին, սկսած 1930 թ. մարտից, արտադրության վորակական ցուցանիշների կատարման գործում արժանատի քիմիական հնարավորությունների ձեռք բերել:

Ինքնարժեքի իջեցման տոկոսը յեռամսյակից-յեռամսյակի աճեց: III կվարտան ինքնարժեքի իջեցման 8,82% տվեց, իսկ 4-րդ կվարտան արդեն 13,69% (պլանի 11%-ի դիմաց): Ինքնարժեքի իջեցման տոկոսը հարվածային յեռամսյակում կազմում է 8,79%-պլանային 8,03%-ի դիմաց:

1931 թվի առաջին հինգ ամիսներում (հունվար-մայիս) ինքնարժեքի իջեցումը կազմում է 5,63%, պլանային առաջադրանքի 3,6%-ի դիմաց:

Այսպիսով՝ 1928-29 թվին գործարանի թերառված (недоданный) 250 հազար ուտրլու փոխարեն, այդ հինգ ամիսների ընթացքում գործարանը իՍՀՄ կապիտալ շինարարության ծավալման համար պլանային առաջադրանքից վեր՝ տվեց 56,126 ու:

Ինքնարժեքի իջեցման գործում այդպիսի հսկայական հաջողությունները հնարավոր յեղան միայն բաց թողած արտադրանքի վորակի վճարման բարձրացման հիման վրա:

Կաշու արդյունաբերության արտադրանքի վորակի հիմնական ցուցանիշը, պատրաստի արդանքի տեսակի (сортность) շեղումը դործարանի ստացած հումքի տեսակից, հարվածային յեռամսյակում հետևյալ առաջադրանքում է կատարել:—1930 թ. դեկտեմբերին, ըստ հորթի սև կաշու, փոխանակ պլանով նախատեսված 10% շեղումի, ընդհանրական ձեռք է բերվել 3,35% տեսակի բարձրացում, այսինքն առաջ են շարժվել 13 աստիճանով:

Ել ավելի զգալի յեն դունավոր մորթու գործում ստացված արդյունքները: Փոխանակ ծրագրով նախատեսված 12% շեղման տեսակից (сортность), 1930 ք. հոկտեմբերին ձեռք է բերվել տեսակի 13,71% բարձրացում, այսինքն առաջ են շարժվել ավելի քան 25 աստիճանով:

Միայն աշխատանքի վերակառուցման և ամբողջ բանվորական մասսաներին արտադրության կատարման կարևորագույն հարցերի շուրջն ամենուրեք և արագ մոբիլիզացիայի ապահովման հիման վրա՝ հաջողվեց լիկվիդացիայի յենթարկել գոյություն ունեցող դժվարությունները:

«Բայլեկի» գործարանի բանվորական մասսաների հաջողություններն իրենց արտադրանքի վորակը բարձրացնելու գործում և ինքնարժեքի իջեցման առաջադրանքների վերակատարումը՝ հանդիսանում են յավաղույն պատասխան անքի «ժողովրդական տնտեսության պլանը կազմելու ժամանակ բանվորների ենտուղիազմի հաշվառման անհրաժեշտություն» թուերիայի:

Այնքը այդ հարցում էլ արդարացրին ընկ. Լենինի նախադրույացման հշտությունը, թե՛

«...ով մեծ պայքարի սկզբում վախենում է պարտությունից, նա կարող է իրեն սոցիալիստ անվանել՝ բանվորներին ծաղրելու համար միայն»:

Բանվորական մասսաներն իրենց ենտուղիազմով և բայլեկիյան համառությունը, իրենց կուսակցության ղեկավարությունը, հաջող կերպով հաղթահարում են սոցիալիստական հասարակության կառուցման պայքարի բոլոր դժվարությունները:

Կուսակցության XVI համագումարն իր բանաձևում ասել է, վոր սոցմրցակցության և հարվածայնության մեջ՝

«...կուսակցությունը հետադադարում էլ պետք է փնտռի հրեղաձյա պլանի կատարման դժվարությունները՝ հաղթահարելու և սոցշինարարության տեմպերն արագացնելու հիմնական միջոցը»:

Ամբողջ աշխատանքն անց է կացվում բանվորներին արտադրության պրոցեսների տեխնոլոգիայի գիտությունը սպառազինելու և այդ պրոցեսների ռացիոնալիզացիայի պայքարն հեշտացնելու նպատակով:

7. ԱԳԻՏ-ՄԱՍՍԱՑԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԲՐԻԳԱԴՆԵՐՈՒՄ ԱՄՆԱՐՔՈՒ ՄԱՍՍԱՑԱԿԱՆ ԱԳԻՏԱՑԻԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆՈՒՄ ԱՆՅ Ե ԿԱՅՎՈՒՄ ԿԻՒՍԻՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ:

Յուրաքանչյուր կուսիմբակ իր կողմից տալիս է բրիգադային ապրատու: Սովորաբար վորպես ապրատու ջոկվում է կուսակցության չարքային անդամը:

Այնտեղ, ուր կուսանդամ չկա, շոկվում ե կոմսոմոլիստ կամ մեր կուսակցութեան մոտ կանգնած անկուսակցական բանվոր-աշխատավորները: Այդ բրիգադային ագիտատորներից ե կազմված գործարանային ագիտ-կոլեկտիվը:

Ճանապարհում մի անգամ այդ ագիտ-կոլեկտիվը հավաքում ե փորձառու կոնսուլտանտի ղեկավարութեամբ, նշում ե մասսայական ագիտացիայի հերթական խնդիրները հաջորդ տասնորյակի համար:

Բրիգադային ագիտատորն իր աշխատանքն անց ե կացնում գրույց-ների միջոցով՝ իր բրիգադի բանվորներին հետ, յերբ նրանք գործի յեն գալիս «ձխելու» ժամանակ ե այլն:

Այդպիսի մեթոդներով ագիտատորը բանվորութեան ծանոթացնում ե կուսակցութեան ե կառավարութեան հիմնական վորոշումներին ե բանվորներին բացատրում ե մեր սպրած ժամանակավոր դժվարու-թյունների պատճառները ե այլն:

Ագիտ-կոլեկտիվի պարապմունքներին վոչ միայն մշակվում ե այս կամ այն հարցը, այլե բրիգադային ագիտատորներին տրվում են վո-րոշ առաջադրանքներ: Այսպես որինակ՝ ներքին միջոցների մոբիլիզա-ցիայի ե խնայողամարկդներին խնդիրների մասին կուսակցութեան ե կա-ռավարութեան միջոցառումների հարցն ագիտ-կոլեկտիվում քննելուց հե-տ, բոլոր բրիգադային ագիտատորներին՝ յուրաքանչյուր առանձին բրիգադի խնայողութեան մասին մատերիալ բաժանվեց ե առա-ջադրվեց՝ յետ մնացող բրիգադներին գործարանի լավագույն բրիգադ-ներին հասցնել՝ իրենց խնայողութեանները խնայողամարկդ մուծելու նկատմամբ:

Հետո ագիտ-կոլեկտիվում քննվեց Խորհուրդների համամիութենա-կան VI համագումարի կոլտնշարժման մասին ընդունած վորոշում-ներին հասցնել՝ իրենց խնայողութեանները խնայողամարկդ մուծելու տիվացման գործում:

Բոլոր բրիգադային ագիտատորներին առաջադրվեց պարզել, թե յուրաքանչյուր բրիգադում՝ գյուղում տնտեսութեան ունեցող բան-վորներից՝ ո՞վ դեռ մինչեւ այժմ կոլտնտեսութեան չի մտել:

Բրիգադային ագիտատորի առաջ վորոշակի խնդիր եր դրված—այդ բանվորների մեջ տարվող անհատական աշխատանքի միջոցով համոզել նրանց կոլտնտեսութեան մտնելու:

Ագիտ-կոլեկտիվի աշխատանքն ապահովեց գործարանի յենթաշեփ յերկու գյուղխորհուրդներում (Սամալովովիչի ե Գատովի) կոլեկ-տիվացման ընթացքի մեջ վորոշակի բեկումն առաջ բերել:

Այդ յերկու գյուղխորհուրդներում կուլակները կատարի, քողարկ-ված պայքար ելին մղում կոլեկտիվացման դեմ: Կոլեկտիվացման պրո-ցեսն արգելվում եր:

Կուսակոլեկտիվի վորոշեց մայամեկյան տոնի նախապատրաստու-թյունն ոգտագործել՝ մեղեացնելու այդ կուլակային ագիտացիան, վոր ուղղված եր կոլեկտիվացման դեմ:

Այդ նպատակով վորոշվեց, մայամեկյան տոնակատարութեան մաս-նակցելու համար, գործարան հրավիրել 100 չքավոր ե միջակ մեծատն-տեսների. փարսի տատանվում ելին կոլտնտեսութեան մտնելու հար-ցում ե անհատական ագիտացիայի միջոցով լիկվիդացիայի յենթարկել Սրաճ տատանումը:

Թերադնահատվում ե կազմակերպչական տնտեսական ամբարանդու-մը: Այս մասին պետք ե բորշյուրի մեջ մի քանի հիմնական մոմենտներ մտցնել:

Բրիգադային ագիտատորներին առաջադրվեց բացատրել այդ խո-բիքը գործարանի բանվորական մասսայի առաջ: Գործարանային կազ-մակերպութեանների անունից՝ կոլտնտեսական, չքավոր ե միջակ մե-նատնտես գյուղացիներին կոչ բաց թողնվեց այդ հարցի առթիվ:

Գյուղերից յեկած պատգամավորները տեղ դտան բանվորների մոտ: Բանվորների կյանքի ու պայքարի հետ ծանոթանալը, բանվորների ան-հատական գրույցները նրանց հետ կոլեկտիվացման խնդիրների մասին՝ պատճառ դարձան, վոր յեկած 88 մեծատնտեսներից 48-ը տեղնուսեղը ցանկութեան հայտնեցին անմիջապես կոլտնտեսութեան մտնելու:

Գործարանի մայամեկյան հանդիսավոր յերեկույթին յեկած պատ-վիրակութեանը ռապորտով հանդես յեկավ, վորի մեջ ի միջի այլոց առ-ված եր.

«Մենք յոստանում ենք 100%-ով կատարել յորհուրդների VI համագումարի ղերեկտիվն այն մասին, վոր գյուղացիական մասսաներին կոլեկտիվացման ուղիների վրա կանգնեցնելու ուղ-ղութեամբ համեմատաբար ե համառ բացատրական աշխատանք կտնեք մեծատնտեսների մեջ»:

Ամենահետաքրքրականն այն ե, վոր մայամեկյան հանդիսավոր ժողովին ռապորտ տալիս եր չքավոր Բինդյուկը, վորը մինչ այդ կուլա-կային ագիտացիայի բարձրախոսն եր հանդիսանում՝ կոլեկտիվացման դեմ:

Պատվիրակները գյուղ վերադառնալով, յսկապես կոլտնտեսութեան մտնելու համար ագիտացիա ծավալեցին: Արդյունքն յեղավ այն, վոր միայն Սամալովովիչի գյուղխորհուրդում մայամեկյան մակնթացու-թեանը գգալի չափով մեծացրեց կոլեկտիվացում տնտեսութեան 80-երի տոկոսը:

Բրիգադային ագիտատորներն իրենց առաջադրանքները դրի յեն առնում հատուկ տեսրակներում: Այդ տեսրակներում ագիտատորները դրի յեն առնում նաե իրենց կատարած աշխատանքը ե քննվող հարցերի մասին բանվորների բնորոշ արտահայտութեանները:

Ամիսը մեկ անգամ ագիտ-կոլեկտիվում քննվում են ագիտացիայի մեթոդները ե առանձին բրիգադային ագիտատորների աշխատանքի հա-ջողութեանը: Այդպիսի քննարկումը հնարավորութեան ե տալիս ի հայտ բերելու առանձին բրիգադների աշխատանքի լավագույն մեթոդները ե այն փոխադրել գործարանի հետ մնացած բրիգադները:

Ագիտ-կոլեկտիվի աշխատանքի նման գրույթի շնորհիվ նա դարձել ե կուսակցութեան ե կառավարութեան հերթական խնդիրների շարժը բանվորական մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթաբեկելու գործում կուսակոլեկտիվի ընդհանուր աշխատանքներին ոչնոդ գործոնը:

Բրիգադներում մասսայական ագիտացիայի կազմակերպումով մեռք ե բերվել այն, վոր բանվորական մասսաները ծանոթացել են կուսակ-ցութեան ե կառավարութեան կարեւորագույն վորոշումներին:

Մասնաշաղկան աշխատանքի նման ստորաբաժանված ցանցը գործարանին հնարավորություն է տվել արագ կերպով անցկացնելու ընթացիկ տնտեսա-քաղաքական կամպանիաները:

Որինակի համար 5—6 որում ավարտվեց «Հնդկականի 3-րդ վճռական տարվա փոխառություն» բաժանորդագրությունը, վորը 39%-ով ստեղծվեց թվերի գերակատարում տվեց (բոլոր աշխատողները տմսական աշխատավարձի 104,1%-ը) և բաժանորդագրությունը համարյա 100%-ով ընդգրկեց գործարանի ամբողջ բանվորությունը:

Գործարանում զանազան շերտի բանվորության առկայությունն աղիտ-մասնաշաղկան աշխատանքի գեֆերենցիացիայի անհրաժեշտությունն է առաջ քաշել: Վորպեսզի կուսակցության գլխավոր գիծը հասկանալի դառնա յուրաքանչյուր բանվորի, հարկադրված էլին այդ նույն հարցը զանազան տեսակ դեմք բանվորության յուրաքանչյուր առանձին շերտի առաջ՝ հաշվի առնելով այդ խմբակներից յուրաքանչյուրի պատրաստակամությունն ու քաղաքական մակարդակը:

Գործարանային կյանքի բոլոր հիմնական հարցերը և բոլոր մասնակայն քաղաքական կամպանիաները լուծելուց առաջ՝ ըննվում էլին բանվորների այդ խմբերի առանձին ժողովներում:

Այդպիսի մեթոդով անց է կացվել գործարանային կոմիտեյի վերընթացության կամպանիան, մշակվել են հանդիպական արտփինպլանը, հանդիպական ոացիոնալիպատորական պլանը, կուլյալմանադրերի կրնքումը, կուսակցության աճման հարցը, ձեռնարկությունն արտփինպլանի լավագույն կատարման համարելուուսական և համամիութենական մրցության մասնակից դարձնելու հարցը և այլն:

Մշակման այդպիսի ձևն ապահովել է ավելի բարձր ակտիվություն, բան այդ նույն հարցերի ըննարկումը նախկին մեթոդով բանվորության ամբողջ մասնային հետ միաժամանակ:

Ագիտ-մասնաշաղկան աշխատանքների համար լայն կիրառվել է ճաշի դադարի սդտադործումը: Յուրաքանչյուր տասնորյակին, ճաշի դադարի ժամերին, անց էլին կացվում ցեխերի վարիչների հաշվետու ղեկույցներ անցած տասնորյակում արտփինպլանի կատարման արդյունքների մասին:

Այդպիսի հաշվետու ղեկույցումները գործարանի ամբողջ բանվորությունը տեղյակ էլին դարձնում արտփինպլանի կատարման համար մղվող պայքարին: Տասնորյակում մի անգամ դրվում էլին բանմատակարարման հաշվետու ղեկույցներ (թիակ բաշխիչ, ճաշարան, գործարանային վարսավիրանոց, վերանորոգման արհեստանոց և այլն):

Բացի այդ պարբերական աշխատանքից, ճաշի դադարներին մշակվում էլին զանազան տնտեսա-քաղաքական կամպանիաների անցկացման հետ կապված բազմաթիվ հարցեր:

Այդ դրույցներին սովորաբար մասնակցում էլին այնպիսի բանվորներ, վորոնք չատ զիչ էլին հաճախում ընդհանուր ժողովները, մի բան, վոր հատկապես արժեքավոր է դարձնում աշխատանքի նման մեթոդը:

8. ԿՈՒՍՈՒՍՈՒՑՈՒՄ

Գործարանի նախկին կուսգեկավարությունը ոպորտունիստորեն

թերադնահատում էր մարքսիստական-լենինյան ուսուցման նշանակությունը: 1930 թ. փետրվարին ամբողջ գործարանում կուսուսուցման ցանցի մեջ ընդգրկված էր ընդամենը 14 մարդ, մինչդեռ կուսանդամներ թի թիվը հասնում էր 225-ի:

Կուսխմբակների պայքարը կուսուսուցման համար առաջ բերեց արմատական բեկումն այդ հարցում: Կուսուսուցման հարցը ըննվեց կուսխմբակների հատուկ ժողովներում: Այդ ժողովներում յուրաքանչյուր կուսանդամի մասին կոնկրետ կերպով պարզեցին, թե նա ի՞նչպես է դպրոց հաճախում, ի՞նչպիսի պակասություններ կան դպրոցական աշխատանքի մեջ, ի՞նչպես են նրա ուսուցման արդյունքները և յուրաքանչյուրի առաջադրվածության մասին տալիս էլին իրենց զնահատականը:

Կուսուսուցման մասնակցությունը և հառաջադրվածության առտիճանը հաշվի էլին առնվում վորպես հարվածայինների պարզեատրման մոնիտորներից մեկը և մտցվում էլին պարզեատրվածի բնութագրի մեջ:

Դրանով շեշտվում էր մարքսիզմ-լենինիզմի թեորիայի և արտփինպլանի կատարման համար մղվող պայքարի գործնականի միջև գոյություն ունեցող կապը: 1930 թ. մարտին, ուսումնական տարվա ընթացքում, կուսուսավորություն ամբողջ ցանցը վերակառուցվեց յուրաքանչյուր ցեխի համար առանձին դպրոց կազմակերպելու սկզբունքով:

Այդպիսի վերակառուցումը կուսուսավորության ղեկավարությունը անմիջականորեն մոտեցրեց ցեխային բջիջներին և միաժամանակ հնարավորություն տվեց դպրոցական ամբողջ աշխատանքը կոնկրետացնելու յուրաքանչյուր ցեխի արտփինպլանի կատարման համար մղվող պայքարի հարցերով:

Կուսուսուցման մեջ ձեռք բերված բեկումը հնարավորություն տվեց դեռ 1929/30 ուսումնական տարվա վերջին կուսուսավորության նոր կազմակերպված ցանցից 121 մարդ բաց թողնել:

Ընթացիկ ուսումնական տարվա առաջին կիսամյակում ավարտել են 144 մարդ: Այս տարի կուսդպրոցների ավարտած ունկնդիրներից 31 րնկերներ պարզեատրվեցին որինակելի հաճախման և լավ հառաջադրվածության համար:

Բնորոշ է, վոր լավ սովորելու համար պարզեատրվածները դուրս յեկան նաև լավ արտադրականներ: Գործարկածի հատուկ վորոշմամբ, լավ սովորելու համար պարզեատրվածները, լավագույն բանմատակարարման տեսակետից, հախառարեցված են արտփինպլանը լավ կատարելու համար պարզեատրվածներին:

Դրանով մի անգամ ևս շեշտվեց մարքս-լենինյան հեղափոխական թեորիայի տիրապետման և արտփինպլանի կատարման պայքարի սերտ կապը:

Գ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՃՈՒՄԸ

Մեր գործարանի բանվորության մի մասի մեջ դարգացել էր միանգամայն սխալ պատկերացում այն մասին, վոր իբր թե այժմ արդեն ուչ է կուսակցության մեջ մտնելու համար:

Մի շարք բանվորներ ասում էլին. «Հիմա ել ինչու մանենք կուսակցության մեջ. թանապուրը յեփել են՝ մենք ել դգա՞րը վերցնենք: Հար-

կալուր եր կուսակցութեան մեջ մտնել այն ժամանակ, յեր նա պայքարում եր սովի, ցրտի դեմ»:

Կուսխմբակները լարված, ամենուրեք պայքարը բրկագոյն արտաբերանի առաջադրանքների դերակատարման համար, վոր անմիջականորեն տարվում եր բոլոր բանվորների աչքի առաջ, բանվորութեան լավագոյն մասին համոզեց, վոր դասակարգային պայքարը ՆՍՀՄ-ում գնե չի վերջացել, վոր նա միայն փոխել ե իր ձեւերը ե վոր այդ պայքարի հաջողութեան համար հարկավոր ե դիպրիսիլինայի յենթարկված բայլչեկյան կուսակցութուն, վորը բանվոր դասակարգը պետք ե ամբապնդի իր լավագոյն զավակներով:

Կուսակցութեան աճման հարցով կուսխմբակներն որոտորե զբաղվում եյին իրենց գործնական աշխատանքի պրոցեսում: Այդ հարցը բնական ե ե կուսխմբակների հասուկ ժողովներում:

Կուսխմբակները հնարավորութուն ունեյին այդ հարցը դնելու վոչ միայն սկզբունքորեն, այլ ե այդ հարցը դնում եյին զուտ գործնական տեսակետից՝ կուսխմբակը վորին ե հնարավոր ե անհրաժեշտ համարում այս որերում մեր կուսակցութեան մեջ ներգրավել ե ումն ե հանձնարարվում անհատական աշխատանք տանել ներդրումելու համար նշված այդ բնկերների հետ:

Դրանով ապահովվել ե կուսակցութեան աճման ամենուրեք ե վոչ թե կամպանիայի բնույթ կրող աշխատանք ե ինքնահոսի փոխարեն՝ ակտիվ ընդգրկում:

1929/30 թ. 4-րդ յեռամսյակի 16 մարդու փոխարեն, հարվածային յեռամսյակում կուսակցութեան մեջ ե ներգրավված 48 մարդ ե 1931 թ. I յեռամսյակում—54 մարդ: Կուսակցութեան մեջ մտած բանվորներից 72%-ը 5-ից մինչե 27 տարեկան արտադրական ստաժ ունեն:

10. ՆՈՐ ԿԱՐԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ

Կուսխմբակների կազմակերպումը ղեկավարութեան ե կոչել կուսանդամները լայն շրջանը: Յեթե մեր կուսկազմակերպութեան մեջ բնորոշ կուսանդամների թիվը 253 ե ե կան 52 կուսխմբակներ, ապա, միջին հաշվով, համարյա յուրաքանչյուր 5-րդ կուսանդամը կուսակալար ե դառնում:

Կուսկազմակերպութունը վոչ մի սահմանափակում չի դրել՝ այս կամ այն բնկերով կուսկազմակերպիչ բնորոշում համար, նրանից վորեւ վարող կուստաժ չի պահանջել: Կարեւոր համարվել ե այն, վոր կուսկազմակերպիչ բնորոշի ամէլի կայուն ե բանվորական մասսայի մեջ ամենահեղինակավոր կուսանդամը:

Մեծ քանակութեամբ կուսակցական կազմակերպիչներ ջոկելու անհրաժեշտութեանը, կուսակալի աչքի բնկնող խմբակի կողմից մի շարք առարկութեան ատաղ բերեց կուսակցական խմբակների կազմակերպման դեմ:

Այդ բնկերները պնդում եյին, վոր կուսակցական խմբակները կազմակերպման իրենան լավ ե, բայց գործնականում իրագործելի չի, վորովհետեւ արդարեւ վերակառուցման համար ուժերը չեն բավականացնի:

Այդ առթիվ գլխավորապէս մասնանշում եյին կուսկազմակերպու-

թեան յերիառարդ կազմը (կուսկազմակերպութեան ամէլի քան 50% 1930 թվի կուսանդամներ ե թեկնածուներ են): Մասնաշնչում եյին նաեւ պէս կուսկազմակերպութեան թուլացման վրա՝ մասսայական տեսակետէ ման կապակցութեամբ, վոր իհարկե, առաջին հերթին կատարված ե ի հաշիվ կուսակալի: 1930 թ. ամբարի մեկից մինչե 1931 թ. մարտի մէկը կուսկազմակերպութունից 49 բնկերներ առաջ են քաշվել զանազան տեսակետ, կոողերատիվ ե պետական հիմնարկներում աշխատակալ համար: 34 բնկերներ գործադրված են սովորելու, 24 բնկերներ կուսկալի կողմից անդամութիւն են ալ կազմակերպութուններ:

Այսպիսով, կուսկազմակերպութունը միայն վերջին մի տարբերութեամբ տվել ե 107 կուսակցականներ, այսինքն մոտավորապէս իր ամբողջ կազմի կեւի:

Բնկերները կուսխմբակներէ ստեղծման դեմ առարկելիս՝ աշխատող եյին անում այն, վոր այդ սխառմի կազմակերպութունը կոծանդալի տեխնիկի նոր կարգերի արագ անման:

Գործնականը ցույց տվեց, վոր կուսխմբակը հանդիսանում ե այն ձեւը, վորն ապահովում ե շարքային կուսանդամների աճումը:

Մասսաներին ղեկավարելու արվեստը, կուսակալարութեան արվեստը չի կարելի միայն գրքով սովորել: Պրակտիկան առաջ ե մղում այդ գործի համար քնդունակ բնկերներին:

Վոչ միայն կուսակցական ղեկավարութունը, այլ բնդհանրապէս կոմունիզմի զիաւելիքը չի կարելի միայն գրքերից սովորել, ինչքան ե, արդ գրքերը լավ գրված լինեն:

Բնկ. Լենինը վաղուց արդեն ասել ե, վոր

«...Առանց աշխատանքի, առանց պայքարի կոմունիստական բրոյուրներից ե յերկերից քաղված՝ գրքից վերցրած դիտելիքները կոմունիզմի մասին՝ պարզապէս վոչինչ չարժեն»:

Սխալ կլինէր, ի հարկե, յենինյան այդ դրույթից այն յերկարացութունը հանել, վոր մեր կուսակցութունն այս կամ այն չափով նվազեցնում ե մարքս-լենինյան ուսուցման հսկայական հեղափոխական նշանակութունը՝ բանվոր դասակարգի համար սոցիալիստական հասարակութուն կառուցելու գործում:

Բնկ. Լենինը միշտ ապացուցել ե հեղափոխական թեորիայի ե հեղափոխական պրակտիկայի սերտ կապը: Սակայն միաժամանակ չպետք ի մոռանալ, վոր հեղափոխական թեորիան—

«...վերջնականապէս ձեւակերպվում ե միմիայն իսկական մասսայական պրակտիկայի ե իսկական հեղափոխական շարժման սերտ կապակցութեամբ»¹⁾

Միայն գործնական աշխատանքում, մարքսիզմ-լենինիզմի թեորիայի գիտութեամբ սպառողինված, կարող են պատրաստվել, կոմիվել ու աճել մասսաների իսկական ղեկավարները—կուսակցական աշխատանքի ղեկավարները:

Վորպէսզի հաստատվի այդ դրույթի ճշտութունը, բավական ե ցույց տալ յերկու—յերեք փաստ:

Բնկ. Պետինը, 1928 թվից կուսանդամ, առաջ յերեք ինքնուրույն

¹⁾ Լենին—«Չափութեան» յերկարական հիմնարկութունը:

կուսաշխատանք չէր տարել: Ընկ. Պետինն ընտրվելով I խորմի ցեխի փառլեմենտ-փողոկոզ բրիգադի կուսիմբակի կազմակերպիչը, իր բրիգադում ընդամենն ունենալով յերկու կուսանդամ և յերկու կոմսոմոս-յան, կարողացավ աչքի ընկնող հաջողություններն հասնել իր հարվածային բրիգադի համախմբման դործում:

Ընկ. Շիմանովսկին, կուսանդամ 1930 թվից, ստալ յերբեք ինքնուրույն կուսաշխատանք չէր տարել: Ընկ. Շիմանովսկին, ընտրվելով ժեղատիկի ցեխի մոնիթորների բրիգադի կուսիմբակի կազմակերպիչ, ունենալով իր կուսիմբակում ընդամենը յերեք կուսանդամ և յերկու թեկնածու, կարողացավ ձեռք բերել իր բրիգադի լավ համախմբված աշխատանքը:

Հարվածային կվարտալի արտֆինանսի բրիգադի կողմից գերակատարվեց և ժամկետից 6 որ առաջ ավարտվեց, հարվածային յեռամսյա-կում բրիգադի 20 հարվածայինները, որինսակելի աշխատանքի համար, պարգևատրվեցին դործարանի կողմից, արտագրական և ընդհանուր ժողովների հաճախումը բրիգադի բանվորների կողմից բարձրացավ 80—100%—ի: Կուսուսուցման մեջ ընդգրկվել է բրիգադի անկուսակցու-կան բանվորության 65%—ը: հարվածային յեռամսյակում կուսակցու-թյան մեջ ներգրավվել են բրիգադի յերեք լավագույն հարվածայինները, բրիգադի բոլոր բանվորները 95%—ն ընդգրկված և թերթերի, ար-նայների բաժանորդագրությամբ:

Ընկ. Լեվիտը, կուսանդամ 1928 թվից, I խորմի ցեխի շրջանակող-ներին բրիգադի կուսկազմակերպիչը:

Նոր բրիգադը, որինսակելի աշխատանքի համար, հարվածային կվարտալի արտֆինանսի կատարման լավագույն բրիգադի համարելու-առաջնության ժրջությանը Բելուսուսիայի ԺՏԳՆ-ի նախագահությանից Է. 500 ուսուցի պարգև ստացավ:

Այսպիսով, կադրերի բացակայության սյուսմանով՝ կուսիմբակնե-րի կազմակերպման դեմ առարկումներն անհիմն դուրս յեկան: Ժիշտ հակառակը՝ կուսիմբակները կազմակերպումն ոժանդակեց դործարանի կուսկոնկրետին՝ շարքային կուսանդամներից նոր կուսկադրեր դառնել և պարգևացնել:

Նոր կադրերի աճեցման նման սյուսեա տեղի յև ունենում նաև սյուս-միութենական աշխատանքների դժով: Բրիգադիների սյուսիկազմակերպիչ-ներն ու կուսկազմակերպիչները շարքային բանվորներից վերաճեցին մասսաների իսկական առաջնորդների: Գործարանում մեծ քանակու-թյամբ այգայիտի սրինակներ կան:

Բայց այդ աշխատանքը շատ ծանր է: Վորտկյալ ղեկավարին շատ տվելի հեշտ է այս կամ այն հարցն անձամբ անցկացնելը, քան այդ կա-տարելը բրիգադի անսիրոճ կուս կամ սյուսիկազմակերպիչների միջոցով:

Անկային նոր ղեկավարների այդ յայն ներդրումները կուսակցության համար կոմսոմ է այն նոր կադրերը, վորտնք այնքան անհրաժեշտ են ծառայալուսն սոցիալիստական յինտրսության ճիշտ ղեկավարության ապահովման համար:

Գործարանում յեխրվիչներին և կուսկոնկրետին կից սեկտորները տարբեր տեսակ են հասուցված:

Ցեխրվիչներին կից սեկտորները կազմակերպման միասնական ձև դեռ չկա: Գործարանում ընդամենը կա 5 յեխրվիչ, և նրանցից յուրա-բանչյուրն ունի տարբեր թվով սեկտորներ:

Ամենաշատը—7 սեկտոր—վոչ կուսակցական կազմակերպություննե-րում կուսակցության գիրեկաիվները կատարման ստուգման սեկտոր, ադխա-մաստայական, կուսուսուցման, կուսակցության մեջ ներդրում-ման մամուլի, կանանց աշխատանքի և կուսակցական պարտականու-թյունների հաշվառման և բաշխման և ինֆորմիայի սեկտոր: Սեկտոր-ները ամենատարբեր թիվը 2-ն և կուսուսուցման և կուսակցության աճ-ման սեկտորներ:

Այս կամ այն թվով սեկտորները կազմակերպումը սերտ կապված է յուրաքանչյուր ցեխի առանձնահատկությունների հետ՝ կուսանդամ-ների քանակի, այգյալ ցեխում բանվորների քանակի, աշխատանքի հե-թադիսության հետ և այլն:

Կուսկոնկրետի բյուրոյին կից կազմակերպված են ընդամենը 4 սեկտորներ—կազմ-հրաշտնչական, կուրա-պրտալ, ադխա-մաստայա-կան և կադրերի:

Կուսկոնկրետի բյուրոյին կից սեկտորների կազմակերպմամբ կուս-աշխատանքը չի բաժանվել այնպիսի սահմանափակ բաժինների, ինչպես յեխրվիչներին կից այդ նույն սեկտորների կազմակերպման գեպըստ: Կուսկազմակերպությունը ղեկավարվել և յերկու նկատառումնե-րով՝

Առաջին՝ համագործարանային մասշտաբով տարվող աշխատանքի համար քիչ ուժեր ոգտագործել և ավելի շատ աշխատողներ տեղափոխել գեպի նյնի ու բրիգադ:

Յերկրորդ՝ կուսկոնկրետի բյուրոյի կից սեկտորներում աշխատե-լու համար հեշտ և ջակել պատրաստված ընկերներ, վորտնք ընդունակ են յուրը աշխատանքը կատարելու:

Ընդհակառակն, յեխրվիչներին համար հեշտ էր ընկերներ ջակել աշ-խատանքի ավելի սահմանափակ ընտրափառի համար, վորի համար չի պահանջվում կուսակցական աշխատանքի նախնական մեծ սրտակոնկա: Ցեխում և բրիգադում կուսմաստայական աշխատանքի մասին համեկ(ը)կ կենտրոնավ 1931 թվի մարտի 21-ի վորտնքից հետո, յուրը յեխրվիչնե-րում մենք կազմակերպեցինք նաև 8-րդ սեկտոր—սոցմբցության և հար-վածայնության մեջ կոմունիստները գերի և մասնակցության ստուգման սեկտոր:

Իսկ վոչ մեծ յեխային ըլիչներում, անկախ նրանց մեջ աշխատող կամունիստների քանակի, վորտնքին սահմանափակվել միայն յերեք սեկտորով—կուսակցության մեջ ներդրումն սեկտոր, կոմունիստների բաղաբական և տեխնիկական ուսուցման գեկավարության սեկտոր և սոցմբցման և հարվածայնության մեջ կոմունիստների գերի և մասնակ-ցության ստուգման սեկտոր:

Պեկ մաս սահմանվել և այն, վոր յուրաքանչյուր սեկտոր ունեցել

և մեկ մշտական կազմակերպիչ և յերբ նրան հարկավոր և յեղե մշակել վորեւ հարց կուտըջի (կամ կուսկոյեկաթի) համար, ապա նա ողնող բրիգադ և կազմել:

Բրիգադի հետ միասին նա մշակել և հարցը, բյուրոյի համար վորոշման նախադիւծ և պատրաստել և ղեկուցել և ցելաբջի բյուրոյին (կամ կուսկոյեկաթի բյուրոյին): Հետո բրիգադը լուծվել և, և վորոշման կատարմանը հետեւել և միայն սեկտորի կազմակերպիչը:

Յեթե ընդունված վորոշումն այս կամ այն պատճառով կյանքի մեջ չի անցկացվել, ապա կազմակերպիչը նորից առաջադրել և այդ հարցը ցելաբջին (կամ կուսկոյեկաթի) և հարցը դրույթի կապակցութեամբ՝ յերկրորդ անգամ բրիգադ և կազմվել:

Այսպիսով, սեկտորներէց յուրաքանչյուրը հետեւել և ցելաբջիներ և կուսկոյեկաթիներ ղեկավարմանը: Սեկտորներն կից բրիգադներն ժամանակավոր կազմն այն պակասութեան ունի, վոր նա անհետիւն կուսաշխատանքի վորոշ բնագաւառին ստեղծելու և մասնագիտացնելու հնարավորութեան չի ստեղծում:

Դրա փոխարեն, այս կամ այն հարցը քննելիս, կուսկոյեկաթի այդ հնարավորութեան և տալիս մօրիլիգացիայի յենթակից ունի բոլոր կուսանդամներին, վորոնք ծանոթ են այդ հարցին և կարող են ապահովել նրա ճիշտ լուծումը:

Կուսկոյեկաթի բյուրոյի սեկտորների կազմակերպիչներն իրենց պարբերական հրահանգչական խորհրդակցութեաններ և անցկացնում ցելաբջիներ սեկտորների կազմակերպիչներին հաւորստ կուսաշխատանքի յուրաքանչյուր ասանձին բնագաւառին:

Մեր սեկտորների աշխատանքներում և յայնպէս պակասութեաններէ մեկը հանդիսանում և այն, վոր նրանք անբաւարար չափով են իրենց աշխատանքում ներգրավում շարժալիս կուսակցականներին, և ընդհակառակն, աշխատում են կուսակցական ակտիւի անդամներէց սահմանափակ թվով ընկերներին հետ:

Այստեղ յերան և դալիս կազմակերպիչներին կողմից, սեկտորների հենց կազմակերպման խնդիրը չըմբռնելը, մի խնդիր, վորի նպատակն և աշխատանքն ողերատու զարմնել և միաժամանակ ակտիւացնել կուսակցութեան անդամներին ամբողջ մասսան:

Յեթե լրիւ անհաշվարկի անցնելը, կուսխմբակներ և սեկտորային սխառմի կազմակերպումը՝ ցելաբջին քիմիկների համար ստեղծել ևն աշխատանքի իսկական բազա:

Յեթե քիմիկները զարմել են շտաբ, վորտեղ կենտրոնացվում և ցելաբջի ամբողջ բազայական կյանքի ղեկավարութեանը և վորտեղ միանում են արտօնիկայանի կատարման համար մասսաների կազմակերպման համար բոլոր թելերը:

Միաժամանակ աշխատանքի նոր ձեւերն ու մեթոդները բարձրացրել են ցելաբջիների աշխատանքը և որել են կուսկոյեկաթի բյուրոյի կողմից ցելաբջիների քարտուղարներին ամենորոյա գործնական ղեկավարութեան ցույց տալու հարցը:

Այդպիսի ղեկավարութեան ձեւերից մեկն ևլ ցելաբջիների քարտուղարների համար գործարանային պարբերական խորհրդակցութեաններն են:

Այդպիսի խորհրդակցութեաններ անց են կաղվում տասնորոյակում մի անգամ՝ կուսկոյեկաթի քարտուղարի ղեկավարութեամբ:

Յեթե քիմիկներ բոլոր քարտուղարներն ևլ արտագրական աշխատանքից ազատ չեն, ամիսը միայն 3 որ ազատվում են արտագրական աշխատանքից և վարձարութեան են կուսկոյեկաթի հաշվին: Այդ որերում ևլ տեղի չեն անենում ցելաբջիների քարտուղարների խորհրդակցութեանները: Այդ խորհրդակցութեաններն հրահանգչական բնույթ են կրում՝ կուսկոյեկաթի և ցելաբջի վորոշումներն ինչպէս կիրառել կյանքում, ինչպէս իրականացնել կուսկազմակերպութեան ասանջ գրած հետագա տան որերի խնդիրները:

Այդ որերում կուսակցութեան ցելաբջիների քարտուղարները հնարավորութեան ունեն նախապատրաստվելու կուսմասսայական աշխատանքի անցկացման, վորովհետեւ այդ որերում են տեղի անենում կուսխմբակների ժողովները, կամ կուսցելաբջի ժողովները և կամ թե կուսկոյեկաթի ժողովները:

Այսպիսով, այն որերում, յերբ կուսկազմակերպութեան անց և կացնում իր հիմնական մասսայական աշխատանքը, քարտուղարները հնարավորութեան են ստանում մտածելու այն հարցերի մասին, վորոնք լուծվում են կուսկազմակերպութեան կողմից:

Յեթե կապիտալի բարդ սխառմը (կուսխմբակ, ցելաբջի, կուսկոյեկաթի) և ազգամիջով ժողովների, խորհրդակցութեանների ու նիստերի անխառնափոխութեանը հարկադրեցին ամեն կերպ ուժադաշնել նրանց պլանավորումը:

Այս նպատակով, բացի գործարանի կուսակցական, պրոֆմիտեկտանակ և անտեղական կազմակերպութեանների ունեցած աշխատանքի պլաններից և միամսյա մոտավոր (որյենտիր) որացուցակից, վորը նախորդում և գործարանի բոլոր կազմակերպութեաններին՝ սկսած բրիգադից, ցելաբջի և վերջացրած ամբողջ գործարանով՝ դաղման որերը, կուսկազմակերպութեանը մշակել և յուրաքանչյուր տասնորոյակի և այդ տասնորոյակում տեղի ունենալիք ժողովների ու նիստերի հատուկ որացուցակին ծրագիր:

Նոր տասնորոյակի սկսելուց յերկու որ ասանջ՝ հայտարարվում և բոլոր նիստերի որացուցակին պլանը: Հաճախ մատնանշվում և և այն որակազոր, վորը ընկնելու չի այս կամ այն ժողովում:

Տասնորոյա պլանն ուղարկվում և գործարանի բոլոր ցելաբջիներ և բրիգադներին: Յեթե աշխատանքի ընթացքում վորեւ բան անհրաժեշտ և փոխել, ապա այդ արվում և կազմակերպված կերպով՝ գործարանային յեղակալու հետ կողմից:

Կուսկազմակերպութեան այդպիսի պլանավորումով չի ձգտում սահմանափակել վորեւ մեկի նախաձեռնութեանը կամ կաշկանդել գործարանային կազմակերպութեաններից վորեւ մեկի աշխատանքը: Հետադարձվել և միայն մի նպատակով՝ կոնխել այնպիսի խորհրդակցութեաններին հրավիրման հնարավորութեանը նույն որում, վորոնք պլանի խանդարեն մեկը մյուսին:

Կուսկազմակերպութեան մեջ սկզբում մեծ կատկածներ կային այնպիսի ամուր պլանավորման նպատակահարմարութեան մասին: Վախե-

նում էլին, թե այդ կիսանդարի կենդանի աշխատանքը հաշվի առնելով նրա տեմպերի լարվածությունը:

Պլանավորման արդյունքներով հասան այն բանին, Վոր անանդապա պլանով դժված խորհրդակցությունների տապալումները շատ հազվադեպ յերևույթ էլին:

12. ՅԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՅԵՎ ԽՆԻԻՐՆԵՐ

Գործարանի աշխատանքների պրակտիկան և արդյունքներն ասպացուցեցին, Վոր կուտ-մասսայական աշխատանքների վերականգնումը հիմնականում իրեն միանգամայն արդարացրեց:

Գործարանում աշխատանքների վերականգնումը կատարվեց 1930 թ. մարտին: Մինչ այդ, գործարանի նախկին տպագրատեխնոլոգիական դեկտավորությունն արդիվիսյանի կատարումը իր բոլոր, ցուցանիշներով, տապալման էր հասցրել:

1929-30 թվականի II յեռամսյակում արդիվիսյանի կատարումը, քանակական ցուցանիշներով, կազմում էր 98,7 %:

Ե՛լ ավելի վատ էր կատարվում արդիվիսյանի արժեքի ցուցանիշներով, վորվհետև խոտանի սոկոսը մեծ չափերով աճում էր, հասնելով բաց թողած արտադրանքի 35%-ին: Արդիվիսյանի կատարումն արժեքի տեսակետից կազմում էր ընդամենը 88,19 %:

Մարտ ամսից կուտաշխատանքի ամբողջ ծանրությունը տեղափոխվեց ցեխն ու կուտամբակը: Յե՛վ սկսած այդ ժամանակից արմատական բեկում առաջացավ արդիվիսյանի կատարման մեջ:

Ամսե-ամիս նրա կատարման տոկոսն աճեց:

Քանակական տեսակետից՝ 1929-30 թվի 3-րդ յեռամսյակը ամբողջ 109,85% կատարում, 4-րդ յեռամսյակը—132,94%: Սոսանի ասեոսոր սուր կերպով իջավ և արդիվիսյանի կատարումը, արժեքի տեսակետից, 3-րդ յեռամսյակում կազմում էր 108,72 %, իսկ 4-րդ յեռամսյակում—արդեն 135,86 %:

Այդ արդյունքները ձեռք բերվեցին, չնայած՝ այն բանին, Վոր գործարանն այդ ժամանակ ապրում էր մի շարք շատ ծանր դժվարություններ: Գործարանի հիմնական ցեխերից եմկը—Կարմրադարադը (КРАСНОДОБНЫЙ)—հենց այդ ժամանակ՝ գործարանի մասնագիտացման հետ կապված, վերաադրությունում էր 2-րդ խրոմի ցեխի:

Այդտեղ գտնված գործարանի տվելիքան 260 ամենափորակալ բանաբանները չէին կարող ռացիոնալ կերպով ողտագործվել, Վորը չէր կարող բացասաբար չանդրադառնալ գործարանի ամբողջ բանվորական կոլեկտիվի աշխատանքի արտադրողականության վրա:

Հում կաշու ստացման դժվարությունների հետ կապակցությամբ՝ փոխվեց գործարանի մշակելիք հումքի ամբողջ ասորտիմենտը: Գործարանի կողմից վոչ պակաս աչքի բնկնող հաջողություններ ձեռք բերվեցին հարվածային յեռամսյակի (1930 թ. հոկտեմբեր-դեկտեմբեր) արդիվիսյանի կատարման գործում:

Հարվածային յեռամսյակի ծրագիրը 1929-30 թ. նկատմամբ բարձրացվեց՝ քանակական տեսակետից 11,09 %-ով, իսկ արժեքի տեսակետից՝ 24,35 %-ով:

Չնայած դրան, արտֆինսյանը, ժամկետից առաջ (դեկտեմբերի 28-ին) կատարվել է քանակական տեսակետից՝ 108,87%-ով, իսկ արժեքի տեսակետից՝ 194,84%-ով:

Հարվածային յեռամսյակում պարապուրդներն իջեցվել են մինչև 0,17%-ի, 1929-30 թվի 4-րդ կվարտալի 0,52%-ի դիմաց: Այդ բարձր արդյունքները հարվածային յեռամսյակում գործարանի կողմից ձեռք են բերվել, չնայած՝ հումքի և քիմիական նյութերի մատակարարման խնդհատումներին: Փառ չստացվելու պատճառով՝ կանդնած էր ժևլատի ցեխը՝ խրոմալի չլինելու պատճառով՝ խոշոր ընդհատումներով էլին աշխատում խրոմի ցեխերը, վորոնք գործարանի հիմնական ցեխերն են հանդիսանում:

Հարվածային յեռամսյակում ձեռք բերված տեմպերը գործաբանի վոչ միայն չիջեցրեց, այլ դարգացրեց հնգամյակի 3-րդ տարվա նախ 1-ին յեռամսյակում: 1930 թվի նոյեմբերի և դեկտեմբերի ընթացքում գործարանի ամբողջ բանվորական մասսան ներգրավվեց հնգամյակի 3-րդ տարվա նախապատրաստման աշխատանքների համար:

Լայն քննարկվեց և մշակվեց հանդիսական արտֆինսյանը և ասանին՝ հանդիսական ռացիոնալիզատորական պլանը: Այդ մասսայական նախապատրաստումով աղահովեց 1931 թվի առաջին յեռամսյակի բարձրացրած ծրագրի կատարման հաջողությունը: Գործարանը, մարտի 30-ին, ժամկետից առաջ ավարտեց իր արտֆինսյանը—քանակական տեսակետից՝ 102,99%-ով, իսկ արժեքի տեսակետից՝ 102,48%-ով: Գործարանը, հունիսի 26-ին, նորից ժամկետից առաջ, ավարտեց 1931 թվի I կիսամյակի ծրագիրը—քանակական տեսակետից՝ 100%-ով, իսկ արժեքի տեսակետից՝ 103,9%-ով:

1930 թվականի առաջին կիսամյակի դիմաց ծրագիրը մեծացվեց 22,81%-ով, իսկ բանվորության քանակը, պլանի դիմաց, կրճատվեց 2,3%-ով:

Այդ բոլոր հաջողությունները հնարավոր դարձան միայն կուտապայական աշխատանքի վերականգնման հիման վրա: Ամենաարժեքավորը կուտամբակների աշխատանքներում հանդիսանում է կուտեղգմակերպության դադափարական աճումը և յուրաքանչյուր կուտակցությունի ամբողջ կազմակերպության աշխատանքի համար պատասխանատվության ուժեղացումը:

Կուտամբակներն անցկացրին իրենց բրիգադի անդամ բոլոր կուտակցականների և կոմսոմոլիսանների կուտակցական պարտականություններ և այլ հասարակական բեռնավածություն կատարման օտուդումը: Պարզեցին, թե յուրաքանչյուր կուտանդամ ի՞նչպես է կատարում իր պարտականությունները այդ աշխատանքին տվին իրենց գնահատականը:

Կուտամբակները դրանով իսկ բարձրացրին յուրաքանչյուր կուտակցականի պատասխանատվություն իրեն հանձնարարված կուտակցական գործի համար: Կուտամբակին հաջողվեց իր բրիգադի բոլոր բանվորներին ուղղորդվել մոբիլիզացիայի յենթարկել կուտակցության վորդումների իրագործման պայքարի խնդիրների շուրջը:

Կուտամբակներն իրենց բոլոր ժողովներն անց էլին կացում դրժնաց, և այդ ժողովներում ակտիվ մասնակցություն էլին ցույց տալիս ավյալ բրիգադի բոլոր բանվորները:

Այդ ժողովները տեղի էլին ունենում չէին, աշխատանքից անմիջապես հեռու: Հարցերի թիվը սահմանափակ էր լինում, և ժողովները չէին կարողանում:

Այսպիսով կուտվածությունը իր աշխատանքներով ապահովում էր յուրաքանչյուր բանվորի աշխատության և սահմանափակ էր եկամուտների մարդկային հիմնական խնդիրը—կուտակելու գլխավոր գծի կենսագործումը:

Սակայն պետք է հիշել, վոր միայն աշխատանքի վերականգնումն առանց երաւ ամրացման սիստեմատիկ, ամենօրյա, քրոնիկական աշխատանքի—դեռ չի ապահովում կուտակելու քանակը գլխավոր գծի հաշոյ անցկացումը կյանքում:

Գործարանում աշխատանքների վերականգնումը հիմնականում ճիշտ և անցկացվել է ունել և սոցիալիստական շինարարության բացառիկության տեմպերի տիրապետման գործին: Բայց այդ վերականգնումը դեռ բավարար չափով չի ամրացվել: Գործարանի կուտակվածները թյուր ճանաչում են կանգնած և այժմ գոյություն ունեցող կառուցվածքի տեմպեր, հետագա ճյուղման և բարելավման գծով աշխատանքը:

Գործարանի, չնայած իր խոշոր հաշոյալայնությանը, դեռ շատ անապահով էր իր անհրաժեշտությունները:

Գործնականում իրեն արգարացրած տնտեսաբանի սկզբունքը կանգնում էր տեղի շինարարի շեմքին: Այդ սկզբունքը դեռ ժինչև այժմ չի հասցված արտադրական քանակների բաժանմունքներ:

Արտադրության կատարման գործում հաճախ ամսվա առաջին հրճարաններն անց են կենում ծրագրի թերականգնումով, իսկ ամսվա վերջում սկսվում է վաղը: Այդ ջղախուժություն և մտնում արտադրության պրոցեսի մեջ և անդրադառնում է արտադրանքի վորակի վրա: Թեև արտադրանքի վորակը մեծ չափով բարձրացել է, սակայն կայուն մակարդակի վրա չի կանգնած: Հանդես են գալիս հաճախ վաճառող հիմնավորված ճեղքվածքներ, լավորակ արտադրանքի հետ մեկտեղ չեղան և գալիս չափազանց վատորակ ապրանք, չնայած այն բանին, վոր չեղան դեպքում էլ հումուլթը և արտադրության տեխնոլոգիան միևնույն են:

Անկայունություն գոյություն ունի անհարգելի պատճառներով պարտադրողի լիկվիդացիայի համար մղվող պայքարում:

Հորվածային յեռամսյակում գործարանը հասավ պարտադրողի թեղման մինչև 9,17%, իսկ 1931 թվի 1 յեռամսյակում պարտադրողները բարձրացրել մինչև 0,24%: ապրիլ ամսում պարտադրողները նորից իջան մինչև 0,11%:

Չնայած այն բանին, վոր կուտակվածությունը Ֆրոնտում կուտակվածները ձեռք բերեց զգալի հաջողություններ, սակայն դեռևս այդ հաջողությունները հեռու յեն բավարար լինելուց:

Թույլ է ծավալվում տեխնիկայի տիրապետման պայքարը: Ընկ. Ստալինի ցուցմունքը թե՛

«...Բայց չեղանքը պետք է տիրապետեն տեխնիկային: Ժամանակն է, վոր բայց չեղանքը իրենք գաղտնի մասնագետներ: Վերականգնման շրջանում տեխնիկան վճռում է ամեն ինչ»:

վերաբերում է վոր միայն տնտեսավարներին, այլ ամբողջ կուտակելու և առաջին հերթին նրա աշխատիչին:

Չի կարելի լինել ըրկաղի խակահան, հեղինակավոր կուտակվածները և ուղղություն տալ արդյունաբերության ամբողջ պրոցեսին մանրամասն չնստմունքներով արտադրության տեխնոլոգիան չիմանալով արտադրության ըրյոր հիմնական հարցերը:

Յեղ գրա մասին ընկ. կազանվիլն ասել է համ կ(ր)կ 16-րդ համագումարում, յերեմատնանում էր, թե՛

«...կոմունիստների ղերն արտադրության մեջ պետք է բարձրացվի, հարկավոր է... բարձրացնել կոմունիստների տեխնիկական գիտելիքները, մեր կողմերի տեխնիկական սպասարկումը»:

կուտակվածները իր աշխատանքներում միշտ պետք է հաշվի առնի ընկ. Մոլոտովի նախադրույալները—

«Ավելի քիչ անապարծություն, ավելի շատ տեմպերի համար մղվող պայքարի խակահան պարտապահություն (դեկուցում է ՍՍՀՄ խորհուրդների 6-րդ համագումարում)»:

Գործարանի կուտակվածները պետք է մոբիլիզացիայի յենթաբեր ըրյոր կուտակվածներին և գործարանի ամբողջ բանվորության՝ պայքարելու այդ պակասությունների դեմ և պայքարելու սոցիալիզմի հաղթանակի համար:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0187056

ԳԻՆԸ 33 ԿՈՊ. (31/4 մ.)

սխ

2/2

С. ДЕТНА

ПАРТРАБОТА В БРИГАДЕ

Госиздат ССР Армении
Эривань—1932